

บทที่ 3

สภาพการจัดการขยะในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาของวิทยานิพนธ์ คือ ชุมชนเมืองที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลตำบลแสนสุข เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลอ่างศิลา เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลตำบลคลองตำหรุ โดยการศึกษาจะวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป ระบบการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ การเติบโตของชุมชนเมือง การเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับชุมชน เพื่อให้เห็นภาพของแหล่งกำเนิดและปริมาณขยะที่จะต้องดำเนินการบริหารจัดการให้เหมาะสม

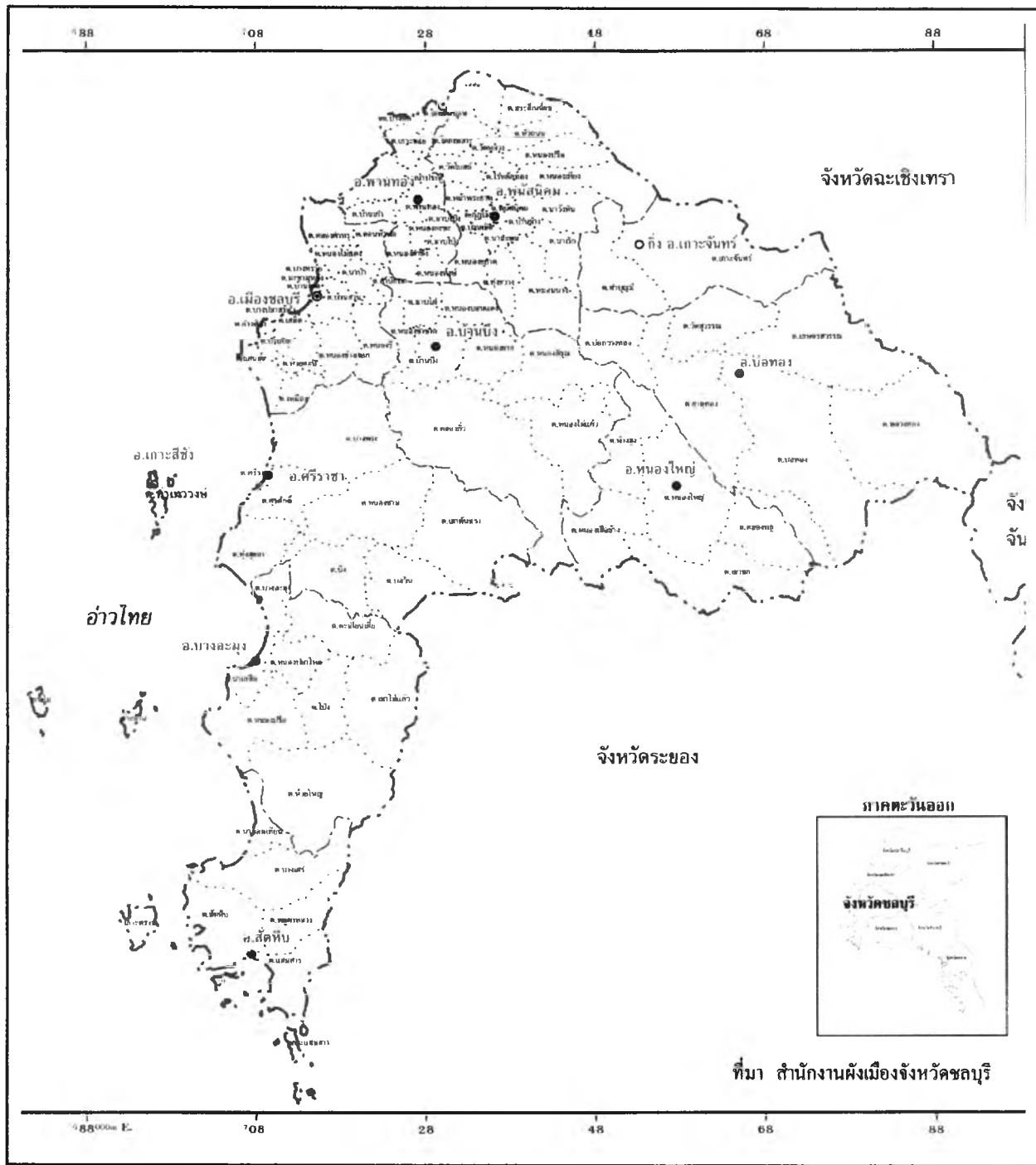
3.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรี

3.1.1 โครงสร้างทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ

3.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต จังหวัดชลบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยหรือบริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นระยะทางประมาณ 85 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอบางปะกงจังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอพนมสารคามและอำเภอสนามชัยเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอบ้านฉางและอำเภอปลวกแดงจังหวัดระยอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย

จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,363 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,726,875 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.95 ของพื้นที่ภาคตะวันออก มีชายฝั่งทะเลยาว 156 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 92 ตำบล และ 683 หมู่บ้าน มีการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง รูปแบบเทศบาล 26 แห่ง รูปแบบพิเศษ 1 แห่ง (เมืองพัทยา) รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล 92 แห่ง (แผนที่ 1 แสดงเขตปกครอง)

**แนวทางการจัดการขยะโดยการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เมืองชลบุรี**

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งจังหวัด   - - - - - เขตจังหวัด
- ◎ ที่ตั้งอำเภอ   - - - - - เขตอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ   ······ เขตตำบล

แผนที่ 1

แสดงเขตการปกครองของจังหวัด
ชลบุรีระดับอำเภอและระดับตำบล

นิติ สุกาวดี เอี่ยมอคุลย์

3.1.1.2 **ลักษณะภูมิประเทศ** สภาพพื้นที่ของจังหวัดชลบุรี สามารถแบ่งตามลักษณะภูมิประเทศออกได้เป็น 5 ลักษณะ คือ

(1) พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัดชลบุรี เริ่มตั้งแต่ อำเภอเมือง จนถึงอำเภอสัตหีบ มีความยาวประมาณ 160 กิโลเมตร ประกอบไปด้วยที่ราบแคบ ๆ บริเวณชายฝั่งทะเล ที่มีภูเขาขนาดเล็ก ๆ สลับกันอยู่บางตอน ชายฝั่งทะเลบางแห่งมีลักษณะเว้าแหว่ง บริเวณตอนเหนือตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงจนถึงตัวเมืองชลบุรีมีลักษณะเป็นหาดโคลนเป็นที่ลุ่มน้ำทะเลท่วมถึงมีป่าชายเลนหรือโกงกางขึ้น ส่วนบริเวณที่เป็นหาดทรายเริ่มตั้งแต่ตำบลอ่างศิลาถึงอำเภอสัตหีบ หาดที่สำคัญ ได้แก่ หาดบางแสน หาดวอนนภา หาดผาแดง หาดพิทยา หาดนาจอมเทียน หาดบางเสร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางไม่เกิน 100 เมตร ได้แก่ พื้นที่ต่อเนื่องบางส่วนของที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกงอำเภอบ้านนาหวาง อำเภอบ้านบึง พนัสนิคม อำเภอเมืองชลบุรี และพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำสายเล็ก ๆ ในเขตอำเภอศรีราชา และอำเภอบางละมุง

(3) พื้นที่ราบลูกคลื่นและเนินเขา ความสูง 100-300 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ลักษณะเป็นเนินเขาเตี้ย ๆ สลับกัน ได้แก่พื้นที่ต่อเนื่องกับบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ในเขตอำเภอพนัสนิคม บ่อทอง หนองใหญ่ บ้านบึง เมืองชลบุรี ศรีราชา บางละมุง และอำเภอสัตหีบ

(4) พื้นที่ภูเขา เป็นพื้นที่ที่มีความสูงเกิน 300 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่ตอนกลางของจังหวัด และพื้นที่ทางด้านตะวันออกในอำเภอบ่อทองและอำเภอหนองใหญ่

(5) พื้นที่ที่เป็นเกาะ จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ที่เป็นเกาะ จำนวน 46 เกาะ ที่สำคัญ ได้แก่ เกาะสีชัง เกาะคราม เกาะล้าน เกาะแสมสาร และเกาะไผ่ เป็นต้น (แผนที่ 2 แสดงลักษณะภูมิประเทศ)

3.1.1.3 **ลักษณะภูมิอากาศ** จังหวัดชลบุรีอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน ลักษณะภูมิอากาศไม่ร้อนจัดในฤดูร้อน และในฤดูหนาวอากาศไม่แห้งแล้งมากนัก พื้นที่ใกล้ภูเขาจะมีปริมาณฝนตกมากกว่าพื้นที่ใกล้ทะเล มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 27.5 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 71.45 เปอร์เซ็นต์ สาเหตุที่ทำให้ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชลบุรีไม่

ร้อนและหนาวจัดคือการมีพื้นที่ติดกับอ่าวไทย ซึ่งได้รับความชื้นและอิทธิพลของลมจากทะเล นั้นเองลักษณะอากาศของจังหวัดชลบุรี แบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาล คือ

- (1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - พฤษภาคม มีอุณหภูมิสูงสุดในเดือน เมษายน
- (2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - ตุลาคม ซึ่งอยู่ในช่วงอิทธิพลของลม มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ โดยจะมีฝนตกหนักในเดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 1,308.6 มิลลิเมตร
- (3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ จะได้รับอิทธิพลของลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนืออากาศแห้งแล้งและหนาวเย็น อุณหภูมิจะต่ำสุดในเดือนธันวาคม

3.1.1.4 ทรัพยากรดิน กรมที่ดินได้จำแนกพื้นที่ดินตามความเหมาะสมของดิน สำหรับการปลูกพืชชนิดต่างๆ ดังนี้

- (1) พื้นที่เหมาะสมในการทำนา มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 13.88 ของพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำในอำเภอกวนทอง อำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอนันทนิคม
- (2) พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชไร่ ประกอบด้วยพื้นที่ประมาณร้อยละ 45.55 ของพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่ราบลูกคลื่น ใช้ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด และถั่วลิสงเป็นต้น
- (3) พื้นที่เหมาะสมในการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น ประกอบด้วยพื้นที่ประมาณร้อยละ 42.82 ของพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่บริเวณเดียวกับพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชไร่
- (4) พื้นที่เหมาะสมสำหรับทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วยพื้นที่ประมาณร้อยละ 47.97 ของพื้นที่จังหวัด มีลักษณะเป็นดินตื้น และเป็นดินทราย ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูก พืช ได้แก่ พื้นที่บางส่วนในอำเภอมืองชลบุรี อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา และอำเภอบาง ละมุง

3.1.1.5 ทรัพยากรน้ำ โดยแหล่งน้ำผิวดินเกิดจากภูเขาทางตอนกลางและตะวันออกของจังหวัดพื้นที่ลุ่มน้ำที่สำคัญ ได้แก่

- (1) ลุ่มน้ำบางปะกง มีลำน้ำที่สำคัญอยู่ 2 สาย คือ คลองหลวง ซึ่งมีต้นน้ำอยู่ใน อำเภอนันทนิคม และห้วยคลองใหญ่ในอำเภอบ้านบึง ลำน้ำทั้งสองสายไหลผ่านอำเภอนันทนิคม อำเภอกวนทองและไหลลงแม่น้ำบางปะกง

(2) ลุ่มน้ำแถบชายทะเล เป็นลำน้ำสายสั้นๆหลายสายในเขตอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ เช่น คลองบางพระ นอกจากนี้ยังมีคลองสายเล็กๆ คือ คลองบางละมุง คลองห้วยใหญ่และคลองพิทยา เป็นต้น

จังหวัดชลบุรี ไม่มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน คงมีแต่ลำน้ำสายเล็กๆ ซึ่งเป็นลำน้ำที่ไม่มีน้ำตลอดปี จึงประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง

แหล่งน้ำใต้ดิน จากการสำรวจของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า แหล่งน้ำใต้ดินในจังหวัดชลบุรีโดยทั่วไปมีปริมาณน้ำต่ำกว่า 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ยกเว้นบริเวณที่ราบลุ่มและที่ราบชายฝั่งทะเล จะมีปริมาณ 10-100 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง แต่มักจะเป็นน้ำกร่อยหรือเค็ม การพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินเพื่อนำมาใช้ทางการเกษตร อุปโภคบริโภค จึงมีความเป็นไปได้ต่ำ

การชลประทาน การพัฒนาแหล่งน้ำชลประทานในจังหวัดชลบุรีที่สำคัญได้แก่ การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำมาบประชัน อ่างเก็บน้ำหนองค้อ อ่างเก็บน้ำห้วยชากนอก อ่างเก็บน้ำห้วยขุนจิต อ่างเก็บน้ำหนองกลางดง อ่างเก็บน้ำห้วยสะพาน และอ่างเก็บน้ำบ้านบึง

นอกจากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแล้ว รัฐบาลได้ดำเนินโครงการก่อสร้างท่อส่งน้ำดิบ เพื่อส่งน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยองมายังอ่างเก็บน้ำหนองค้อ เพื่อกระจายน้ำดิบไปยังอ่างเก็บน้ำอื่นๆ

3.1.1.6 ทรัพยากรป่าไม้ สภาพป่าไม้ในจังหวัดชลบุรีโดยทั่วไปเป็นป่าดงดิบและป่าเบญจพรรณ มีป่าชายเลนอยู่บริเวณพื้นที่ชายทะเลตอนเหนือของจังหวัดในพื้นที่อำเภอกวนทองและอำเภอเมืองชลบุรีบ้างเล็กน้อย ประมาณ 9,000 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ทางด้านตะวันออกและตอนกลางของพื้นที่จังหวัด

ในจังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามประกาศของกรมป่าไม้ รวมทั้งสิ้น 9 ป่า ได้แก่ ป่าเขาเขียว ป่าท่าบุญมี-บ่อทอง ป่าคลองตะเคียน ป่าแดง-ชุมชุมกลาง ป่าเขาชุมภู ป่าเขาพุ ป่าเขาหินดาด-ป่าเขาไผ่ ป่าบางละมุง และป่าเขาเรือแตก รวมพื้นที่ป่าทั้งสิ้น 906,396 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.24 ของพื้นที่จังหวัด พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียวและเขาชุมภู พื้นที่ 90,434 ไร่ พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าจำนวน 2 แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน ในอำเภอบางละมุงและอำเภอสัตหีบ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำบางพระ ในเขตอำเภอศรีราชา พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทั้ง 2 แห่ง มีพื้นที่รวมกัน 13,899 ไร่

3.1.1.7 **ทรัพยากรธรณี** แร่ธาตุที่ได้มีการสำรวจพบในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ แร่เหล็ก พลวง ทองคำ แบไรท์ ฟลูออไรท์ วุลแฟรม แมงกานีส แกรไฟท์ ดีบุก ทราายแก้ว และแร่ดิน โดยแร่ที่พบมากและมีการเปิดเหมืองอยู่ ได้แก่ แร่เหล็ก พลวง และแร่ดิน

(1) แหล่งแร่เหล็ก มีแหล่งแร่ที่สำคัญ 4 แหล่ง คือ แหล่งเขาชีโอน อำเภอสัตหีบ ปริมาณแร่สำรอง ประมาณ 50,000 เมตริกตัน แหล่งแร่ปรกฟ้า บริเวณเขาดินแดง เขาสระตาพรหม อำเภอพนัสนิคม มีปริมาณแร่สำรอง ประมาณ 500,000 เมตริกตัน และแหล่งบ้านเนินหิน อำเภอพนัสนิคม ไม่ทราบปริมาณแร่

(2) แหล่งแร่พลวง มีแหล่งแร่ที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งคลองกระแสด อำเภอบ่อทอง มีปริมาณแร่สำรอง ประมาณ 125,000 เมตริกตัน นอกจากนี้ยังพบที่แหล่งบ้านคลองกุ่ม อำเภอบ่อทอง ไม่ทราบปริมาณแร่

(3) แหล่งแร่ดิน พบบริเวณบ้านก้นอ่าว ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง และแหล่งบ้านทุ่งโปรง อำเภอสัตหีบ

3.1.2 โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

3.1.2.1 **โครงข่ายคมนาคมทางบก** เส้นทางถนนเป็นการคมนาคมที่สำคัญ เชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งระหว่างจังหวัดและภาค ประกอบด้วยทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางด่วนพิเศษ เส้นทางที่สำคัญ ได้แก่

(1) ทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 (Motor way กรุงเทพ – ชลบุรี) เป็นเส้นทางถนนในการติดต่อที่สำคัญในระดับภาค และระหว่างกรุงเทพกับจังหวัดชลบุรี มีแนวต่อจากถนนวงแหวนตะวันออกในเขตกรุงเทพมหานคร ผ่านเขตลาดกระบัง(บริเวณสนามบินสุวรรณภูมิ) อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอพานทอง อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา และบรรจบกับ ทางหลวงหมายเลข 36 ที่อำเภอบางละมุง

(2) ทางด่วนพิเศษ (Express Way) สายบางนา – ชลบุรี มีแนวต่อจากทางด่วนพิเศษสายดินแดง – บางนา ยกกระด้นไปตามแนวทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 33 (ถนนสายบางนา – ชลบุรี) สิ้นสุดที่บริเวณอำเภอเมืองชลบุรี

(3) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท)เป็นทางหลวงแผ่นดินสายหลักที่เชื่อมโยงกรุงเทพมหานครกับภาคตะวันออก ที่มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 บรรจบกันที่อำเภอบางปะกง เส้นทางถนนสุขุมวิท เลียบชายฝั่งทะเลจังหวัดชลบุรี ผ่านอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ

(4) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 (ถนนสายบางนา – ชลบุรี) จากบริเวณแยกบางนาผ่านอำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 บริเวณอำเภอเมืองชลบุรี

(5) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 (ถนนสายกระทิงลาย – ระยอง) แยกจากถนนสุขุมวิท บริเวณแยกกระทิงลาย อำเภอบางละมุง ผ่านอำเภอนิคมพัฒนา ไปบรรจบถนนสุขุมวิท อีกครั้งที่อำเภอเมืองระยองเป็นทางหลวงสายสำคัญที่เชื่อมต่อระหว่างนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือแหลมฉบังจังหวัดชลบุรีกับนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือมาบตาพุดจังหวัดระยอง

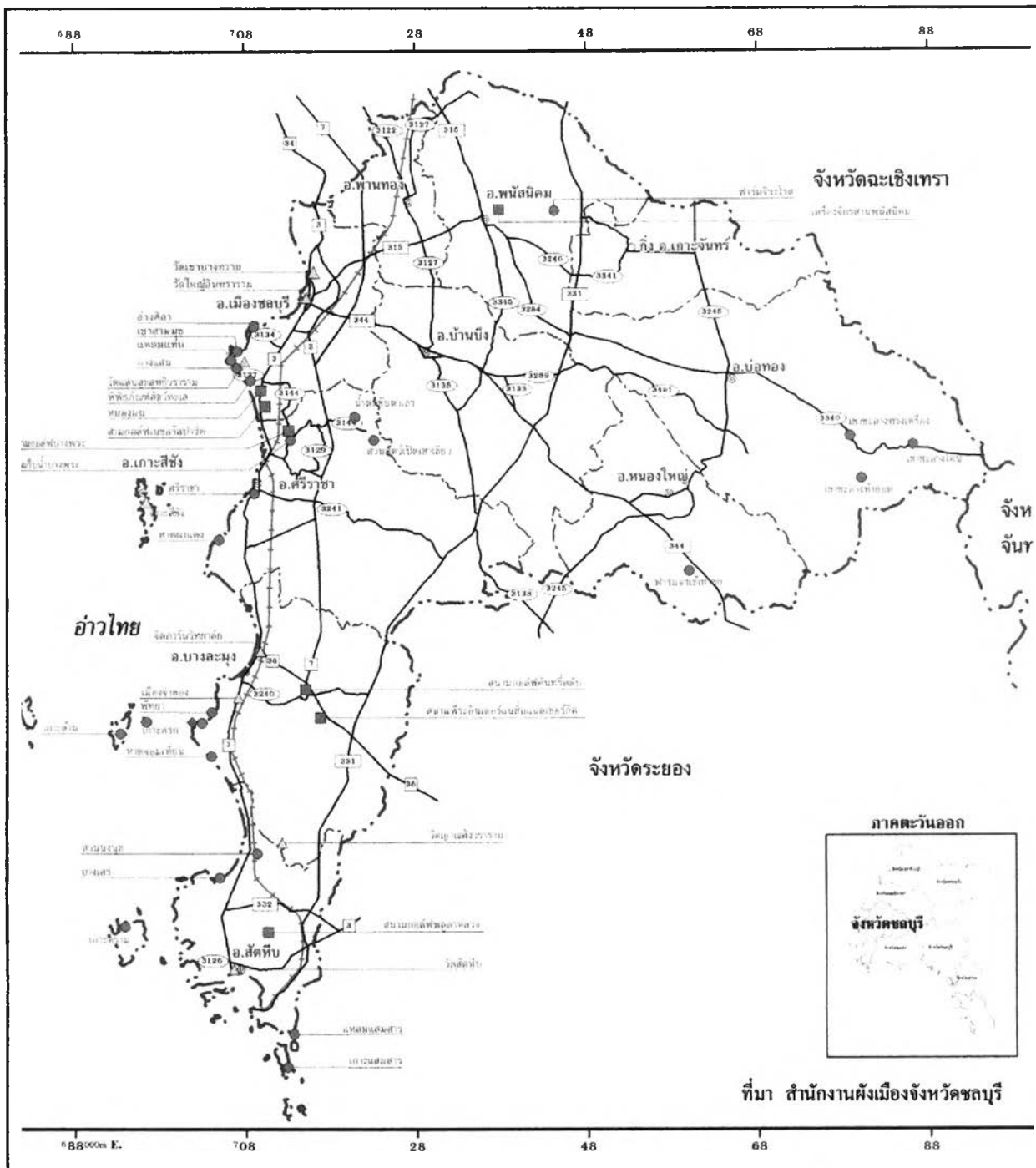
(6) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 (ทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมโยงกรุงเทพมหานคร ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี ไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) บริเวณอำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทราผ่านอำเภอนิคม อำเภอสรีราชา ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่อำเภอสัตหีบ เป็นทางหลวงที่เชื่อมโยงพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพื้นที่ตอนในของพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

(7) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 334 (ถนนสายบ้านบึง – แกลง) แยกจากถนนสุขุมวิท บริเวณอำเภอเมืองชลบุรี ผ่านอำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดระยอง บรรจบ ถนนสุขุมวิท อีกครั้งที่อำเภอแกลง เป็นทางหลวงที่เชื่อมโยงพื้นที่ชายฝั่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกตอนใต้

(8) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 315 (ถนนสายฉะเชิงเทรา – นิคม – ชลบุรี) แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 บริเวณอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผ่านอำเภอนิคม อำเภอพานทอง บรรจบกับ ถนนสุขุมวิท ที่อำเภอเมืองชลบุรี

นอกจากการคมนาคมทางบกที่เป็นถนนแล้ว ยังมีเส้นทางรถไฟซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมพื้นที่ คือ ทางรถไฟสายตะวันออก มีแนวจากกรุงเทพมหานครผ่านสถานีบรรจุน้ำและแยกสินค้ากล่องลาดกระบัง (Inland Container Depot : ICD) อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอพานทอง อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอสรีราชา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ไปสิ้นสุดที่ท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด โดยช่วงที่ผ่านอำเภอสรีราชามีทางรถไฟแยกเข้าสู่ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง และช่วงที่ผ่านอำเภอสัตหีบมีทางรถไฟแยกเข้าสู่ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ (แผนที่ 3 แสดงเส้นทางคมนาคมและแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี)

ที่มา สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี

**แนวทางการจัดการขยะโดยการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เมืองชลบุรี**

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงแผ่นดินสายจังหวัด ทางรถไฟ 	<ul style="list-style-type: none"> สถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมและวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยวประเภทศาสนสถานและประวัติศาสตร์ ท่าเรือท่องเที่ยวชายฝั่ง ศูนย์กลางท่องเที่ยวหลักของภาคตะวันออก 	<p>แผนที่ 3</p> <p>แสดง เส้นทางคมนาคมและแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี</p>
		<p>นิสิต สุภาวดี เอี่ยมอดุลย์</p> <p>หน้า 8</p>
<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>		

3.1.2.2 ระบบการคมนาคมและขนส่งทางน้ำ เนื่องจากจังหวัดชลบุรีมีที่ตั้งซึ่งได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์และสมุทรศาสตร์บริเวณอ่าวไทย จึงมีการพัฒนาระบบการขนส่งทางทะเล บริเวณชายฝั่งตั้งแต่อำเภอศรีราชาลงไป เพื่อเป็นที่จอดพักและขนถ่ายสินค้าไปสู่ต่างประเทศและเข้าสู่ท่าเรือกรุงเทพ ตลอดจนเป็นท่าเทียบเรือท่องเที่ยว ที่สำคัญได้แก่

(1) ท่าเทียบเรือขนถ่ายก๊าซและน้ำมัน ได้แก่ ท่าเทียบเรือของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเขาบ่อया อำเภอศรีราชา ประกอบด้วยท่าเทียบเรือ 3 ท่า และท่าผูกเรือและท่าเทียบเรือคลังน้ำมันศรีราชา ท่าเทียบเรือของบริษัทเอสโซ่แอสตันดาร์ด ประเทศไทยจำกัด ประกอบด้วยท่าขนถ่ายน้ำมันดิบ ท่าขนถ่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ และท่าเทียบเรือทั่วไป ท่าเทียบเรือของบริษัทไทยออยล์ จำกัด ประกอบด้วย ท่าเทียบเรือ 5 ท่า

(2) ท่าเทียบเรือขนถ่ายสินค้าเกษตรและสินค้าทั่วไป ได้แก่ ท่าเทียบเรือของบริษัททามาญูครอง จำกัด และ ท่าเทียบเรือของบริษัทศรีราชาฮาเบอร์ จำกัด

(3) ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง โครงการระยะที่ 1 ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2534 จำนวนท่าเทียบเรือทั้งหมด 10 ท่า ปัจจุบันดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน 8 ท่า ประกอบด้วยท่าเทียบเรือตู้สินค้า จำนวน 5 ท่า และท่าเทียบเรือสินค้าทั่วไป จำนวน 3 ท่า ส่วนโครงการระยะที่ 2 จำนวนท่าเทียบเรือทั้งหมด 7 ท่า ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างท่าเทียบเรือที่ 1 ซึ่งกำลังจะแล้วเสร็จ ส่วนท่าเทียบเรือที่เหลือมีแผนงานจะดำเนินให้แล้วเสร็จ ใน พ.ศ. 2552

(4) ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ โดยกองทัพเรือได้อนุมัติให้การทำเรือแห่งประเทศไทย เปิดใช้เป็นท่าเทียบเรือพาณิชย์ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2532 เพื่อขนถ่ายสินค้าประเภทตู้และประเภทกอง ประกอบด้วยท่าเทียบเรือจำนวน 5 ท่า

3.1.2.3 การคมนาคมและขนส่งทางอากาศ ในพื้นที่อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรีเป็นที่ตั้งของสนามบินอู่ตะเภา ปัจจุบันใช้เป็นสนามบินขนส่งผู้โดยสารภายในประเทศ และเป็นจุดจอดของเครื่องบินเช่าเหมาลำเพื่อการท่องเที่ยว ในอนาคตมีโครงการจะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและขนส่งทางอากาศยานนานาชาติ (Global Transpark : GTP) เพื่อพัฒนาฐานการผลิตอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลก พร้อมกับการกำหนดให้เป็นศูนย์ซ่อมอากาศยานแห่งที่ 2 ที่สามารถซ่อมเครื่องบินลำตัวกว้าง และมีขีดความสามารถในการซ่อมบำรุงหนัก ระดับ C – Check และ D - Check

3.1.2.4 ระบบพลังงานไฟฟ้า การผลิตพลังงานไฟฟ้าของจังหวัดชลบุรีอยู่ภายใต้ระบบการผลิตและให้บริการไฟฟ้าของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยกำลังการผลิตของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 3,674.60 เมกกะวัตต์ และของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (เขื่อนศรีนครินทร์) 12.70 เมกกะวัตต์ และรับซื้อพลังงานไฟฟ้าจากบริษัทเอกชนรายใหญ่ (IPPs : Independent Power Producers) และบริษัทเอกชนรายย่อย (SPPs : Small Power Producers) ที่มีกำลังผลิตรวม 1,232.00 และ 1,154.40 เมกกะวัตต์ ตามลำดับ เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าส่วนภูมิภาคโดยระบบสายส่งค้ำจุนสูง 2 ระบบ คือ ระบบแรงดันสูง 230 กิโลวัตต์ เชื่อมโยงสถานีไฟฟ้าย่อยบางปะกง ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ศรีราชา อ่าวไม่บางละมุง สัตหีบ 1 สัตหีบ 2 และบ้านบึง ที่มีพื้นที่เป้าหมายตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ครอบคลุมพื้นที่บริเวณแหลมฉบัง พัทยา อู้อะเกาะมาตาพุด และพื้นที่อุตสาหกรรมตอนใน ซึ่งปัจจุบันมีความต้องการพลังงานไฟฟ้าสูงสุด 1805.70 เมกกะวัตต์

3.1.2.5 ระบบโทรคมนาคมและการสื่อสาร การให้บริการโทรคมนาคมและการสื่อสารของจังหวัดชลบุรีอยู่ภายใต้ระบบการผลิตและการให้บริการของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบหลักขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยร่วมกับบริษัทสัมปทานของเอกชน ให้บริการโทรศัพท์ด้วยระบบดิจิทัล และภายใต้ความรับผิดชอบของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ที่ให้บริการด้านโทรคมนาคมและการสื่อสารระหว่างประเทศด้วยระบบ ISDN โดยมีสถานีคมนาคมภาคพื้นดินผ่านดาวเทียมที่อำเภอศรีราชา

สำหรับการให้บริการด้านโทรศัพท์ภายในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย ชุมสายโทรศัพท์ จำนวน 37 ชุมสาย จำนวนหมายเลขรวม 206,000 หมายเลข จำนวนผู้เช่า 152,367 ราย แยกเป็นการให้บริการโดยองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จำนวน 117,908 เลขหมาย จำนวนผู้เช่า 90,617 ราย และเป็นการให้บริการโดยบริษัทเอกชนสัมปทาน จำนวน 88,092 เลขหมาย จำนวนผู้เช่า 61,750 ราย¹

¹ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย, อ้างในสมุดรายงานสถิติจังหวัดชลบุรี ฉบับ พ.ศ. 2543, สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี, หน้า 85.

3.1.2.6 การไปรษณีย์โทรเลข ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขให้บริการ จำนวน 26 แห่ง (ไม่รวมที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตเอกชน) ในปี พ.ศ. 2542 ให้บริการไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา จำนวน 27,162,654 ชิ้น พัสดุไปรษณีย์ จำนวน 149,624 ชิ้น บริการพิเศษ จำนวน 2,911,506 ชิ้น และบริการโทรเลข จำนวน 68,988 ฉบับ² (ไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา หมายถึง จดหมาย ไปรษณีย์บัตร ของตีพิมพ์ พัสดุย่อยและธุรกิจการสื่อสาร ส่วนบริการพิเศษ หมายถึง ไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียน ไปรษณีย์ภัณฑ์รับรองและไปรษณีย์ภัณฑ์ด่วนพิเศษ)

3.1.3 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรี

3.1.3.1 ภาพรวมทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรี ในปี 2540 จังหวัดชลบุรีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ณ ราคาปี 2531) รวม 166,004,059,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.02 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคตะวันออก โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรีจัดเป็นลำดับที่หนึ่งของภาคตะวันออก รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรของจังหวัดชลบุรี เท่ากับ 229,241 บาทต่อปี จัดเป็นรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรลำดับที่สองของภาคตะวันออก รองจากจังหวัดระยอง และเป็นลำดับที่สามของประเทศ รองจาก จังหวัดระยอง (262,372 บาทต่อปี) และ กรุงเทพมหานคร (254,791 บาทต่อปี) ซึ่งจัดเป็นลำดับที่ 1 และที่ 2 ของประเทศตามลำดับ³

3.1.3.2 สาขาการผลิตหลักของจังหวัด เมื่อพิจารณาโครงสร้างของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด พบว่า สาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม สาขาการค้าส่งค้าปลีก สาขาบริการ และสาขาเกษตรกรรม ดังตารางที่ 1

(1) สาขาอุตสาหกรรม เป็นสาขาการผลิตที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงที่สุด คือ 115,118,450,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.35 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

² การสื่อสารแห่งประเทศไทย, อ้างในสมุดรายงานสถิติจังหวัดชลบุรี ฉบับ พ.ศ. 2543, สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี, หน้า 86.

³ สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, อ้างในสมุดรายงานสถิติจังหวัดชลบุรี ฉบับ พ.ศ. 2543, สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี, หน้า 99.

ตารางที่ 1 แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2540

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2540	สัดส่วน
เกษตรกรรม	4,898,703	2.95
เหมืองแร่และย่อยหิน	247,292	0.15
อุตสาหกรรม	115,118,450	69.35
การก่อสร้าง	4,255,178	2.56
การไฟฟ้าและการประปา	3,656,277	2.20
การคมนาคมและการขนส่ง	8,252,049	4.97
การค้าส่งและค้าปลีก	11,042,532	6.65
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	5,092,086	3.07
ที่อยู่อาศัย	2,412,356	1.45
การบริหารและป้องกันประเทศ	1,625,203	0.98
การบริการ	9,403,933	5.66
ผลิตภัณฑ์ทั้งหมด	166,004,059	100.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จำนวนเงินทุน 162,471,633,324 บาท จำนวนคนงาน 95,539 คน โดยในปี 2542 จังหวัดชลบุรี มีโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมและนอกนิคมอุตสาหกรรมรวมทั้งสิ้น จำนวน 1,621 โรง นิคมอุตสาหกรรมของรัฐและเอกชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมบางปะกง (พื้นที่ 3,442 ไร่) นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง (พื้นที่ 2,634 ไร่) นิคมอุตสาหกรรมชลบุรี (บ่อวิน พื้นที่ 2,314) นิคมอุตสาหกรรมศรีอโศกพัฒนา (9975 ไร่) และ นิคมอุตสาหกรรมปิ่นทอง (พื้นที่ 136 ไร่)

การประกอบอุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภท อุตสาหกรรมบริการ มีจำนวนสถานประกอบการทั้งสิ้นจำนวน 339 โรง จำนวนเงินลงทุน 18,393,104,807 บาท จำนวนคนงาน 23,071 คน รองลงไป ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 266 โรง จำนวนเงินลงทุน 2,818,384,218 บาท จำนวนคนงาน 1,794 คน อุตสาหกรรมก่อสร้าง จำนวน 190 โรง จำนวนเงินลงทุน 4,418,384,218 บาท จำนวนคนงาน 6,321 คน อุตสาหกรรม อาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 184 โรง จำนวนเงินลงทุน 7,801,783,761 บาท สำหรับ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก เป็นอุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานเพียง 135 โรง แต่มี มูลค่าเงินลงทุนสูง คือ 12,098,903,957 บาท และจำนวนคนงาน 6,231 คน ส่วนอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มมีจำนวนโรงงาน 184 โรง จำนวนเงินลงทุน 7,801,783,761 บาท แต่มีการจ้างงานมากเป็นอันดับสอง คือ จำนวนคนงาน 12,424 คน⁴

(2) สาขาการค้าส่งและค้าปลีก เป็นสาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญเป็น อันดับสอง รองจากการผลิตสาขาอุตสาหกรรมโดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 11,042,532,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.65 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และคิดเป็นร้อยละ 34.30 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันออก จึงอาจกล่าวได้ว่าจังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลาง พาณิชยกรรมของภาคตะวันออก โดยมีการรวมตัวของสถานประกอบการธุรกิจประเภทต่าง ๆ ในปี 2542 มีจำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่ตั้งอยู่ รวม 19,598 ราย ในจำนวน นี้เป็นนิติบุคคลจำนวน 11,271 ราย ซึ่งแยกเป็น บริษัทจำกัด 7,593 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 3,659 ราย และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 19 ราย⁵

⁴ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี , อ้างในสมุดรายงานสถิติจังหวัดชลบุรี ฉบับ พ.ศ. 2543 , สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี , หน้า 41.

⁵ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชลบุรี , อ้างในสมุดรายงานสถิติจังหวัดชลบุรี ฉบับ พ.ศ. 2543 , สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี , หน้า 89.

ศูนย์กลางธุรกิจการค้าของจังหวัดชลบุรี จะตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองซึ่งเป็นที่ตั้งของเทศบาลที่สำคัญ เช่น เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลเมืองศรีราชา และเมืองพัทยา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งการค้ากระจายอยู่ตามชุมชนศูนย์กลางอุตสาหกรรมและเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ เทศบาลตำบลแหลมฉบัง เทศบาลตำบลบ้านบึงและเทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นต้น

(3) **สาขาการบริการ** เป็นสาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญเป็นอันดับสามรองจากการผลิตสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการค้าส่งและค้าปลีก โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 9,403,933,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.66 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด รายได้หลักของสาขาการบริการมาจากการท่องเที่ยวและบริการที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว ในปี 2542 มีผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดชลบุรี จำนวน 3,454,592 คน เป็นชาวไทย จำนวน 1,046,553 คน และชาวต่างประเทศ จำนวน 2,408,039 คน จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนแยกเป็นผู้มาเยี่ยมเยือนประเภทนักท่องเที่ยว จำนวน 3,225,371 คน เป็นชาวไทย จำนวน 868,915 คน ชาวต่างประเทศ จำนวน 2,356,456 คน และผู้มาเยี่ยมเยือนประเภทนักทัศนาจร จำนวน 229,221 คน เป็นชาวไทย จำนวน 177,638 คน และชาวต่างประเทศ จำนวน 51,583 คน ซึ่งในพื้นที่จังหวัดชลบุรีมีโรงแรม จำนวน 231 แห่ง จำนวนห้องพักรวม 23,608 ห้อง⁶

(4) **สาขาเกษตรกรรม** เป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญเป็นอันดับสี่ โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 4,898,703,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.95 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด การผลิตสาขาเกษตรที่สำคัญ คือ การกสิกรรม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 2,804,243,000 บาท พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ อ้อยโรงงาน เนื้อที่เพาะปลูก 258,713 ไร่ ผลผลิต 1,694,053 ตัน มันสำปะหลัง เนื้อที่เพาะปลูก 250,943 ไร่ ผลผลิต 756,593 ตัน และสับปะรด เนื้อที่เพาะปลูก 25,679 ไร่ ผลผลิต 162,933 ตัน⁷ การปศุสัตว์ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 946,730,000 บาท ปศุสัตว์ที่สำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัด ได้แก่ สุกร ไก่ และเป็ด ในปี 2542 มีจำนวน 461,575 ตัว 8,669,005 ตัว และ 1,925,916 ตัว ตามลำดับ

⁶ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , อ้างในสมุดรายงานสถิติจังหวัดชลบุรี ฉบับ พ.ศ. 2543 , สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี , หน้า 120.

⁷ สำนักงานประมงจังหวัดชลบุรี , อ้างในสมุดรายงานสถิติจังหวัดชลบุรี ฉบับ พ.ศ. 2543 , สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี , หน้า 21.

ส่วนสาขาการประมง มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 718,001,000 บาท การประมงที่สำคัญ คือ การประมงทะเลและการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

3.1.4 โครงสร้างประชากรและระบบชุมชนเมือง

3.1.4.1 โครงสร้างประชากร ในปี 2542 จังหวัดชลบุรีมีประชากรจำนวน 1,059,756 คน คิดเป็นร้อยละ 27.07 ของประชากรภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดของภาคตะวันออก เป็นประชากรชาย จำนวน 533,981 คน ประชากรหญิง จำนวน 525,775 คนโครงสร้างประชากรประกอบด้วย ประชากรวัยเด็ก(อายุ 0 – 14 ปี) จำนวน 211,411 คน คิดเป็นร้อยละ 19.95 ของประชากรทั้งจังหวัด ประชากรวัยแรงงาน(อายุ 15 - 64 ปี) จำนวน 714,549 คน คิดเป็นร้อยละ 67.43 ของประชากรทั้งจังหวัด ประชากรผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 58,682 คน คิดเป็นร้อยละ 5.54 ของประชากรทั้งจังหวัด⁸ (ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรรายจังหวัดของภาคตะวันออก)

3.1.4.2 ขนาดและการกระจายตัวของประชากรอำเภอ ขนาดของประชากรในระดับอำเภอสามารถแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- (1) อำเภอที่มีประชากรมากกว่า 200,000 คน มี 1 อำเภอ คือ อำเภอเมืองชลบุรี มีประชากร 248,121 คน
- (2) อำเภอที่มีประชากรระหว่าง 150,000 – 200,000 คน มี 2 อำเภอ คือ อำเภอศรีราชา ประชากร 176,337 คน และอำเภอบางละมุง ประชากร 163,118 คน
- (3) อำเภอที่มีประชากรระหว่าง 100,000 – 150,000 คน มี 2 อำเภอ คือ อำเภอพนัสนิคม ประชากร 118,285 คน และอำเภอสัตหีบ ประชากร 117,288 คน
- (4) อำเภอที่มีประชากรระหว่าง 50,000 – 100,000 คน มี 1 อำเภอ คือ อำเภอบ้านบึง

⁸ กรมการปกครอง , อ่างในสมุดรายงานสถิติจังหวัดชลบุรี ฉบับ พ.ศ. 2543 , สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี , หน้า 4 - 5.

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรรายจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2542

เขตการปกครอง	พื้นที่ ตร.กม.	ประชากร	ความหนาแน่น	สัดส่วนประชากร ต่อภาค
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	36,501	4,141,046	113	100.00
จ.จันทบุรี	6,337	490,039	77	11.83
จ.ฉะเชิงเทรา	5,351	637,665	119	15.40
จ.ชลบุรี	4,363	1,059,756	243	25.59
จ.ตราด	2,819	224,056	79	5.41
จ.นครนายก	2,122	243,235	115	5.87
จ.ปราจีนบุรี	4,762	441,162	93	10.65
จ.ระยอง	3,552	513,984	145	12.41
จ.สระแก้ว	7,195	531,149	74	12.83

ที่มา : สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง

ตารางที่ 3 แสดงประชากรรายอำเภอของจังหวัดชลบุรี ปีพ.ศ.2542

เขตการปกครอง	พื้นที่ ตร.กม.	จำนวนประชากร คน	ความหนาแน่น คน/ตร.กม.	สัดส่วนประชากร ต่อจังหวัด
จังหวัดชลบุรี	4363.000	1,059,756	243	100.00
อ.เมืองชลบุรี	228.791	248,121	1084	23.41
อ.พานทอง	173.037	46,243	267	4.36
อ.พนัสนิคม	457.677	118,285	258	11.16
อ.บ่อทอง	781.544	42,495	54	4.01
อ.หนองใหญ่	397.476	21,332	54	2.01
อ.บ้านบึง	646.334	88,243	137	8.33
อ.ศรีราชา	616.434	176,337	286	16.64
อ.บางละมุง	469.021	163,118	348	15.39
อ.สัตหีบ	333.422	117,288	352	11.07
อ.เกาะสีชัง	17.239	4,782	277	0.45
กิ่งอ.เกาะจันทร์	242.025	33,512	138	3.16

ที่มา : สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง

(5) อำเภอที่มีประชากรน้อยกว่า 50,000 คน มี 5 อำเภอ คือ อำเภอพานทอง ประชากร 46,243 คน อำเภอบ่อทอง ประชากร 42,495 คน กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ ประชากร 33,512 คน อำเภอหนองใหญ่ ประชากร 21,332 คน และอำเภอเกาะสีชัง ประชากร 4,782 คน

การตั้งถิ่นฐานของประชากรในจังหวัดชลบุรี มีการกระจายตัวอยู่ในอำเภอซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอสีชัง โดยมีจำนวนประชากรตั้งถิ่นฐานรวมกัน จำนวน 709,646 คน คิดเป็นร้อยละ 66.96 ของประชากรทั้งจังหวัด อำเภอเมืองชลบุรีเป็นอำเภอที่มีการตั้งถิ่นฐานมากที่สุดของจังหวัด จำนวน ประชากร 248,121 คน คิดเป็นร้อยละ 23.41 ของประชากรทั้งจังหวัด ทั้งนี้ เนื่องจากอำเภอเมืองชลบุรี มีบทบาทเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ ศูนย์การทางการค้าและพาณิชย์กรรม ศูนย์กลางการบริการสาธารณะ ต่าง ๆ ได้แก่ โรงพยาบาล โรงเรียนระดับประถมและมัธยม ระดับอาชีวศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 3 แสดงประชากรรายอำเภอของจังหวัดชลบุรี)

3.1.4.3 ขนาดและการกระจายตัวของประชากรเมือง ในจังหวัดชลบุรีมีชุมชนเมืองจำนวน 27 ชุมชน ประกอบด้วยเมืองพัทยาและเทศบาลอีก 26 แห่ง สามารถแบ่งขนาดของเมืองตามจำนวนประชากรเมืองได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

(1) ชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรเกินกว่า 50,000 คน มีทั้งหมด 3 ชุมชน คือ เมืองพัทยา (79,184 คน) เทศบาลตำบลอ่าวอุดม(73,793 คน) และเทศบาลตำบลบ้านสวน (65,828 คน)

(2) ชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรระหว่าง 30,000 - 50,000 คน มีทั้งหมด 4 ชุมชน คือ เทศบาลเมืองชลบุรี(42,677 คน) เทศบาลเมืองสัตหีบ(37,799 คน) เทศบาลตำบลแหลมฉบัง(36,820 คน) และเทศบาลตำบลแสนสุข(35,680 คน)

(3) ชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรระหว่าง 10,000 - 30,000 คน มีทั้งหมด 9 ชุมชน คือ เทศบาลเมืองศรีราชา(25,533 คน) เทศบาลตำบลอ่างศิลา(23,647 คน) เทศบาลตำบลห้วยใหญ่(18,470 คน) เทศบาลตำบลบ้านบึง(14,163 คน) เทศบาลตำบลบางพระ (13,036 คน) เทศบาลเมืองพนัสนิคม(12,563 คน) เทศบาลตำบลบางทราย(12,076 คน) เทศบาลตำบลบางละมุง (11,162 คน) และเทศบาลตำบลบางเสร่ (10,423 คน)

(4) ชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรระหว่าง 5,000 - 10,000 คน มีทั้งหมด 5 ชุมชน คือ เทศบาลตำบลหนองดำลิง(9,614 คน) เทศบาลตำบลนาจอมเทียน(7,143 คน) เทศบาลตำบลหัวภูญแจ(5,884 คน) เทศบาลตำบลพานทอง (5,719 คน) และเทศบาลตำบลท่าบุญมี (5,422 คน)

(5) ชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรน้อยกว่า 5,000 คน มีทั้งหมด 6 ชุมชน คือ เทศบาลตำบลเกาะจันทร์(4,891 คน) เทศบาลตำบลเกาะสีชัง(4,782 คน) เทศบาลตำบลคลองตำหรุ(4,230 คน) เทศบาลตำบลหนองใหญ่(3,997 คน) เทศบาลตำบลบ่อทอง(2,925 คน) และ เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว (1,383 คน)

จังหวัดชลบุรีมีความเป็นเมือง (Urbanization) ค่อนข้างสูง โดยในปี 2542 มีประชากรอาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมือง จำนวนทั้งสิ้น 569,469 คน คิดเป็นร้อยละ 54 ของประชากรทั้งจังหวัด ชุมชนเมืองมีการตั้งถิ่นฐานกระจายตัวอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล รวมทั้งสิ้น 16 ชุมชน ได้แก่ เทศบาลตำบลคลองตำหรุ เทศบาลตำบลบางทราย เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลอ่างศิลา เทศบาลตำบลแสนสุข เทศบาลตำบลบางพระ เทศบาลเมืองศรีราชา เทศบาลตำบลอ่าวอุดม เทศบาลตำบลแหลมฉบัง เทศบาลตำบลบางละมุง เมืองพัทยา เทศบาลตำบลนาจอมเทียน เทศบาลตำบลบางเสร่ เทศบาลเมืองสัตหีบ และเทศบาลตำบลเกาะสีชัง โดยประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองทั้ง 16 แห่ง มีจำนวน 484,437 คน คิดเป็นร้อยละ 85 ของประชากรเมืองทั้งหมดของจังหวัดชลบุรี และคิดเป็นร้อยละ 46 ของประชากรทั้งจังหวัด

3.1.4.4 การเปลี่ยนแปลงของประชากร จังหวัดชลบุรีมีการเปลี่ยนแปลงของประชากรสูงสุดในช่วง พ.ศ.2528 – 2533 มีจำนวนเพิ่มขึ้น 104,174 คน คิดเป็นร้อยละ 12.92 ของประชากรในปี 2528 (ตารางที่ 4) โดยในช่วงดังกล่าวนี้ อำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงสุด ได้แก่ อำเภอบางละมุง มีประชากรเพิ่มขึ้น 26,903 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 ของประชากรในปี 2528 สำหรับในช่วง ปี 2538 – 2541 จังหวัดชลบุรีมีประชากรเพิ่มขึ้น 70,458 คน คิดเป็นร้อยละ 7.17 ของประชากรในปี 2538 โดยในช่วงดังกล่าวนี้ อำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงสุดได้แก่ กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกิ่งอำเภอที่จัดตั้งขึ้นใหม่ รองลงมาได้แก่อำเภอบางละมุง มีประชากรเพิ่มขึ้น 22,226 คน คิดเป็นร้อยละ 15.15 ของประชากรในปี 2538 จะเห็นได้ว่าประชากรในอำเภอบางละมุงมีการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในปี 2523 จนถึงปัจจุบันทั้งนี้เนื่องจากเป็นที่ตั้งของเมืองพัทยา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก

ตารางที่ 4 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรรายอำเภอในจังหวัดชลบุรี

อำเภอ	ประชากร					การเปลี่ยนแปลง							
	2523	2528	2533	2538	2541	2523 - 2528		2528-2533		2533 -2538		2538 - 2541	
						จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
อ.เมืองชลบุรี	169,525	197,008	206,668	231,971	246,050	27,483	16.21	9,660	4.90	25,303	12.24	14,079	6.07
อ.บ้านบึง	78,348	79,613	92,685	83,955	88,079	1,265	1.61	13,072	16.42	-8,730	-9.42	4,124	4.91
อ.หนองใหญ่	17,405	19,861	20,972	20,710	21,263	2,456	14.11	1,111	5.59	-262	-1.25	553	2.67
อ.บางละมุง	78,713	94,380	121,283	146,663	168,892	15,667	19.90	26,903	28.50	25,383	20.93	22,226	15.15
อ.พานทอง	38,313	40,682	44,437	44,549	46,186	2,369	6.18	3,755	9.23	112	0.25	1,637	3.67
อ.พนัสนิคม	123,704	135,022	146,174	146,756	117,903	11,318	9.15	11,152	8.26	582	0.40	-28,853	-19.66
อ.ศรีราชา	106,299	117,441	134,489	155,506	168,829	11,142	10.48	17,048	14.52	21,017	15.63	13,323	8.57
อ.เกาะสีชัง	2,955	3,202	3,928	4,388	4,559	247	8.36	726	22.67	460	11.71	171	3.90
อ.สัตหีบ	85,359	86,919	102,356	108,678	117,036	1,560	1.83	15,437	17.76	6,322	6.18	8,358	7.69
อ.บ่อทอง	24,856	32,268	37,278	39,796	42,073	7,412	29.82	5,010	15.53	2,518	6.75	2,277	5.72
กิ่งอำเภอเกาะจันทร์	-	-	-	-	32,563	-	-	-	-	-	-	32,563	-
รวม	725,477	806,396	910,270	982,975	1,053,433	80,919	11.15	103,874	12.88	72,705	7.99	70,458	7.17

3.2 บทบาทของจังหวัดชลบุรีและอำเภอเมืองชลบุรี

3.2.1 บทบาทของจังหวัดชลบุรี

3.2.1.1 บทบาทของจังหวัดชลบุรีในระดับประเทศ เนื่องจากสภาพที่ตั้งของจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์และทางด้านสมุทรศาสตร์ ส่งผลให้จังหวัดชลบุรีมีศักยภาพและบทบาทต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง โดยได้รับการกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนา ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดให้จังหวัดชลบุรีเป็นเขตเศรษฐกิจใหม่ของประเทศตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งรัฐบาลได้ลงทุนก่อสร้างท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบังเพื่อเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ จังหวัดชลบุรีจึงมีบทบาทเสมือนเป็นประตูของประเทศในการติดต่อกับนานาชาติ ทางทะเลและเป็นโอกาสดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดชลบุรีจากโครงการดังกล่าว

3.2.1.2 บทบาทของจังหวัดชลบุรีในระดับภาค ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสนับสนุนและพัฒนาให้จังหวัดชลบุรีเป็นเมืองหลักของภาคตะวันออก โดยดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2519-2524) ดังนั้นจังหวัดชลบุรีจึงเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคตะวันออกที่มีบทบาทของการเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ การเป็นศูนย์กลางทางด้านอุตสาหกรรม การเป็นศูนย์กลางทางด้านพาณิชย์กรรม และการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรีมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเพราะอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศที่มีประชากรอาศัยอยู่มากกว่า 6 ล้านคน มีการเชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดชลบุรีซึ่งมีความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อทางถนนที่ได้มาตรฐาน ได้แก่ ทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 ทางหลวงแผ่นดินที่เป็นทางคู่ขนานสายบางนา-ชลบุรี และทางด่วนพิเศษสายบางนา-ชลบุรี รวมทั้งภายในตัวจังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวชายทะเล ได้แก่ ชายหาดบางแสน ชายหาดพัทยา ชายหาดนาจอมเทียน ชายหาดบางเสร่ เกาะล้าน เกาะสีชัง เกาะคราม และเกาะไผ่ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆ เช่น สวนสัตว์เปิดเขาเขียว ศูนย์วิทยาศาสตร์ทางทะเล วัดญาณสังวราราม และภาคเอกชนได้ลงทุนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น สนามกอล์ฟที่ได้มาตรฐานจำนวน 8 แห่ง สนามแข่งรถมาตรฐานนานาชาติพัทยาเซอร์กิต อุทยานหินล้านปี สวนเสือศรีราชา รวมทั้งมีการลงทุนของภาครัฐและเอกชนในโครงการต่างๆ บริเวณเมืองพัทยาจนทำให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลก

3.2.2 บทบาทของอำเภอเมืองชลบุรี

3.2.2.1 บทบาททางด้านเศรษฐกิจ ผลจากการพัฒนาภาคตะวันออก และจังหวัดชลบุรีที่ผ่านมาก่อให้เกิดการขยายตัวทางด้านภาคอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยอำเภอเมืองชลบุรีเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาของอุตสาหกรรมค่อนข้างสูงของจังหวัด โดยในปี พ.ศ. 2542 จำนวนสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรี จำนวน 1,630 โรง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จำนวน 626 โรง คิดเป็นร้อยละ 38 ของจังหวัด จำนวนเงินลงทุน 20,111 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14 ของจำนวนเงินลงทุนทั้งจังหวัด และจำนวนคนงาน 25,553 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ของจำนวนคนงานทั้งจังหวัด

ในด้านการค้าและพาณิชยกรรมอำเภอเมืองชลบุรีเป็นศูนย์กลางทางการค้า ธุรกิจในพื้นที่ตอนเหนือของจังหวัดชลบุรี เป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินการธนาคารและสถาบันทางธุรกิจอื่นๆ จำนวนมาก โดยเงินภาษีที่จัดเก็บได้ในพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรีมีมูลค่าเป็นอันดับสองของจังหวัดชลบุรีรองจากอำเภอศรีราชา ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้าและพาณิชยกรรมบริเวณตอนกลางของจังหวัด ในปี 2542 เงินภาษีที่เก็บได้ในพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรีมีมูลค่า 2,242,570,747.13 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.62 ของมูลค่าเงินภาษีรายได้ที่เก็บได้ทั้งจังหวัด

3.2.2.2 บทบาททางด้านสังคม อำเภอเมืองชลบุรีเป็นอำเภอที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดของจังหวัด โดยในปี พ.ศ. 2542 จำนวนประชากรของจังหวัด จำนวน 1,059,756 คนอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จำนวน 248,121 คน คิดเป็นร้อยละ 23 ของจำนวนประชากรทั้งจังหวัด

ดังนั้น ในเขตของอำเภอเมืองชลบุรีจึงเป็นศูนย์กลางของการบริการทางด้านสังคมในระดับภาคและระดับจังหวัด เช่น โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลเอกชน สถานศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและอาชีวศึกษา รวมทั้งเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการในระดับเขตและระดับ

ภาค ซึ่งได้มีโครงการก่อสร้างศูนย์ราชการบริหารระดับภาคบริเวณศูนย์ราชการหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี

3.3 บทบาทของชุมชนเมืองในพื้นที่ศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษาในเขตชุมชนเมืองในพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรี ซึ่งประกอบด้วยชุมชนเมืองเทศบาล จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลตำบลบางทราย เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลคลองตำหรุ เทศบาลตำบลแสนสุข และเทศบาลตำบลอ่างศิลา (แผนที่ 4 แสดงพื้นที่ศึกษา)

3.3.1 เทศบาลเมืองชลบุรี

3.3.1.1 สภาพทางกายภาพทั่วไป

(1) ที่ตั้งชุมชน เทศบาลเมืองชลบุรีเป็นที่ตั้งของตัวจังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 4.567 ตารางกิโลเมตร มีเขตติดต่อกับพื้นที่โดยรอบ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับเทศบาลตำบลบางทราย ทิศตะวันออกติดต่อกับเทศบาลตำบลบ้านสวน ทิศใต้ติดต่อกับเทศบาลตำบลบ้านสวน และทิศตะวันตกติดกับทะเลตลอดแนว

(2) ประชากร ในปี 2542 เทศบาลเมืองชลบุรี มีจำนวนประชากร 42,677 คน คิดเป็นร้อยละ 17.200 ของประชากรอำเภอเมืองชลบุรี และคิดเป็นร้อยละ 4.027 ของประชากรจังหวัดชลบุรี ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 10,642 คนต่อตารางกิโลเมตร

(3) การตั้งถิ่นฐานและการใช้ที่ดิน การตั้งถิ่นฐานของชุมชนเมืองชลบุรีแต่เดิมจะเกาะกลุ่มบริเวณชายฝั่งทะเล โดยย่านการค้าพาณิชยกรรมจะเกาะอยู่สองข้างถนน วชิรปราการ และมีตรอกซอยเชื่อมจากถนนวชิรปราการลงไปสู่ทะเลตลอดแนวซึ่งเป็นย่านที่อยู่อาศัยดั้งเดิมและมีความหนาแน่นมาจนถึงปัจจุบัน ต่อมาชุมชนได้ขยายตัวไปสู่ถนนสุขุมวิทผ่านถนนเจตน์จำนงซึ่งเป็นถนนสายหลักของชุมชน จนทำให้ทั้งสองฝั่งของถนนวชิรปราการ ถนนเจตน์จำนงและถนนสุขุมวิท กลายเป็นย่านธุรกิจการค้าและพาณิชยกรรมที่สำคัญของชุมชนและของจังหวัดชลบุรีในปัจจุบัน

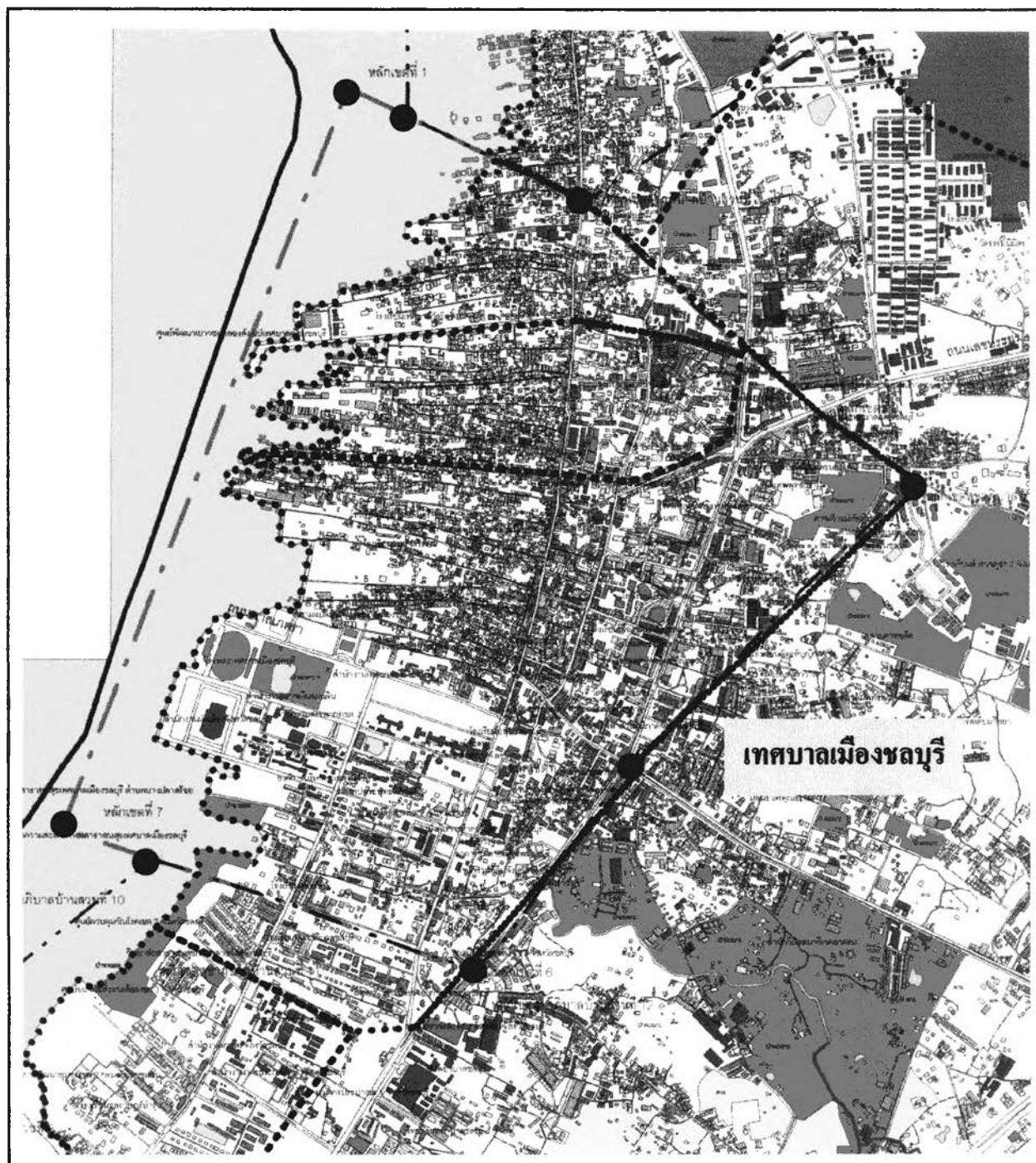
ส่วนย่านราชการและสถานศึกษาจะติดต่อกายานการค้า บริเวณถนน วชิรปราการไปทางด้านใต้ ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดชลบุรี ที่ว่าการอำเภอเมืองชลบุรี สำนักงานเทศบาลเมืองชลบุรี อาคารของส่วนราชการภูมิภาค โรงเรียนอนุบาลชลบุรี โรงเรียนชลภัฏยานุกูล โรงเรียนชลราษฎรอำรุงและทัศนสถาน เป็นต้น (แผนที่ 5 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณเทศบาลเมืองชลบุรี)

3.3.1.2 สถานะทางการคลัง สถานะทางการคลังของเทศบาลเมืองชลบุรี พิจารณาจากรายได้และรายจ่ายของเทศบาล ตามเทศบัญญัติประจำปี สรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 5 และ 6 แสดง รายรับรายจ่ายของชุมชนเมืองพื้นที่ศึกษา)

(1) **รายรับ** ในปี 2541 เทศบาลเมืองชลบุรีมีรายรับทั้งสิ้นจำนวน 256,305,975.64 บาท คิดเป็นรายรับเฉลี่ยต่อหัว 6,0623.25 บาท แยกเป็นรายรับจากประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด จำนวน 203,455,025.70 บาท คิดเป็นร้อยละ 79.38 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับจากประเภทภาษีอากรเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 175,172,823.70 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 68.35 ของรายรับทั้งหมด และรายรับประเภทเงินอุดหนุนและอื่นๆ จำนวน 52,850,949.86 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.62 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับประเภทเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 42,840,445.26 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 16.71 ของรายรับทั้งหมด

รายรับของเทศบาลเมืองชลบุรีเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายรับประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 232,423,881.40 บาท ซึ่งรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด มีรายรับเฉลี่ยปีละ 167,702,618.80 บาท หรือประมาณร้อยละ 72.15 ของรายรับเฉลี่ยต่อปี

(2) **รายจ่าย** ในปี 2541 เทศบาลเมืองชลบุรีมีรายจ่ายทั้งสิ้นจำนวน 177,796,454.70 บาท คิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยต่อหัว 4,205.31 บาท ในจำนวนนี้เป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ (ได้แก่ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ)จำนวน 75,617,120.61 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.55 ของรายจ่ายทั้งหมด แต่หากหักประเภทรายจ่ายพิเศษออกไป(อุดหนุนเฉพาะกิจ อุดหนุนพัฒนาจังหวัด เงินสะสม เงินกู้) รายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำดังกล่าวจะคิดเป็นร้อยละ 43.25

**แนวทางการจัดการขยะโดยการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เมืองชลบุรี**

	ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย		ที่ดินประเภทสถาบันราชการ
	ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม		ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา
	ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม		ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
	ที่ดินประเภทเกษตรกรรม		แหล่งน้ำ
	ที่ดินประเภทนันทนาการ		ที่มา
			สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 5 แสดง
การใช้ที่ดินปัจจุบัน พ.ศ. 2542
บริเวณเทศบาลเมืองชลบุรี

นิสิต สุภาวดี เอี่ยมอดุลย์
เทนี

ตารางที่ 5 แสดงรายรับรายจ่ายของชุมชนเมืองในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ประจำปี 2541

เขตการปกครอง	รายรับ		รายจ่าย	
	รายรับรวม	รายรับภายในท้องถิ่น	รายจ่ายรวม	รายจ่ายประจำ
ทม.ชลบุรี	256,305,975.64	203,455,025.70	177,796,454.70	75,617,120.61
ทต.บางทราย	12,337,200.00	9,644,900.00	9,985,497.43	6,186,827.60
ทต.บ้านสวน	63,676,769.88	52,780,135.88	51,607,801.84	17,660,001.92
ทต.คลองตำหรุ	17,122,625.15	11,979,625.15	13,251,256.44	6,046,776.51
ทต.แสนสุข	202,541,093.30	55,398,934.05	51,984,576.08	39,211,908.37
ทต.อ่างศิลา	20,061,828.05	13,964,968.05	14,791,019.81	6,046,776.51

ตารางที่ 6 แสดงรายรับรายจ่ายเฉลี่ย 5 ปีของชุมชนเมืองในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ประจำปี 2537 -2541

เขตการปกครอง	รายรับ		รายจ่าย	
	รายรับรวม	รายรับภายในท้องถิ่น	รายจ่ายรวม	รายจ่ายประจำ
ทม.ชลบุรี	232,423,881.40	167,702,618.80	197,723,072.60	75,206,029.82
ทต.บางทราย	12,897,433.14	7,939,445.14	11,713,974.65	4,752,638.31
ทต.บ้านสวน	55,896,480.58	43,536,758.22	48,364,032.64	13,938,573.04
ทต.คลองตำหรุ	12,721,844.50	10,025,719.30	10,933,662.94	3,682,536.12
ทต.แสนสุข	164,909,443.00	46,181,774.25	161,137,447.70	30,475,213.88
ทต.อ่างศิลา	17,695,291.37	10,628,371.91	14,873,869.97	5,128,757.73

รายจ่ายของเทศบาลเมืองชลบุรีเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายจ่ายประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 197,723,072.60 บาท โดยรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 75,206,029.82 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.03 ของรายจ่ายทั้งหมด

สรุปสถานะทางการคลังของเทศบาลเมืองชลบุรี มีรายรับจากภายในท้องถิ่นคือ รายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด เฉลี่ยปีละ 167,702,618.80 บาท มีรายจ่ายประเภท รายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 75,206,469.03 บาท

ดังนั้น โดยเฉลี่ยแต่ละปีเทศบาลเมืองชลบุรี มีรายรับที่เกิดจากท้องถิ่นเองเกินกว่ารายจ่ายซึ่งเป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ เฉลี่ยประมาณ 92,496,149.77 หรือเฉลี่ยร้อยละ 55.15 ต่อปี

3.3.2 เทศบาลตำบลบางทราย

3.3.2.1 สภาพทางกายภาพทั่วไป

(1) ที่ตั้งชุมชน เทศบาลตำบลบางทรายตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 6.6 ตารางกิโลเมตร มีเขตติดต่อกับพื้นที่โดยรอบ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับเทศบาลตำบลคลองตำหรุ ทิศตะวันออกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้แดง ทิศใต้ติดต่อกับเทศบาลตำบลบ้านสวนและเทศบาลเมืองชลบุรี และทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลตลอดแนว

(2) ประชากร ในปี 2542 เทศบาลตำบลบางทราย มีจำนวนประชากร 12,076 คน คิดเป็นร้อยละ 4.867 ของประชากรอำเภอเมืองชลบุรี และคิดเป็นร้อยละ 1.14 ของประชากรจังหวัดชลบุรี ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 1,830 คนต่อตารางกิโลเมตร

(3) การตั้งถิ่นฐานและการใช้ที่ดิน สภาพพื้นที่ทั่วไปของชุมชนบางทรายจะมีพื้นที่ลาดเอียงจากเชิงเขาสูงสู่ทะเล ในพื้นที่ชุมชนบางทรายแต่เดิมมีหาดทรายขาวสะอาดจากหน้าวัดคงคาสัย(ปัจจุบันเป็นศูนย์การค้า)ยาวตลอดขึ้นไปทางเหนือ ประชาชนจึงเรียกบริเวณนั้นว่า บางทราย เมื่อมีการขยายตัวของการตั้งถิ่นฐานมากขึ้นและประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเลี้ยงเบ็ด เนื่องจากมีอาหารทะเลสำหรับเลี้ยงเบ็ดอย่างอุดมสมบูรณ์ จึงทำให้หาดทรายที่ขาวสะอาดค่อยๆหายไป

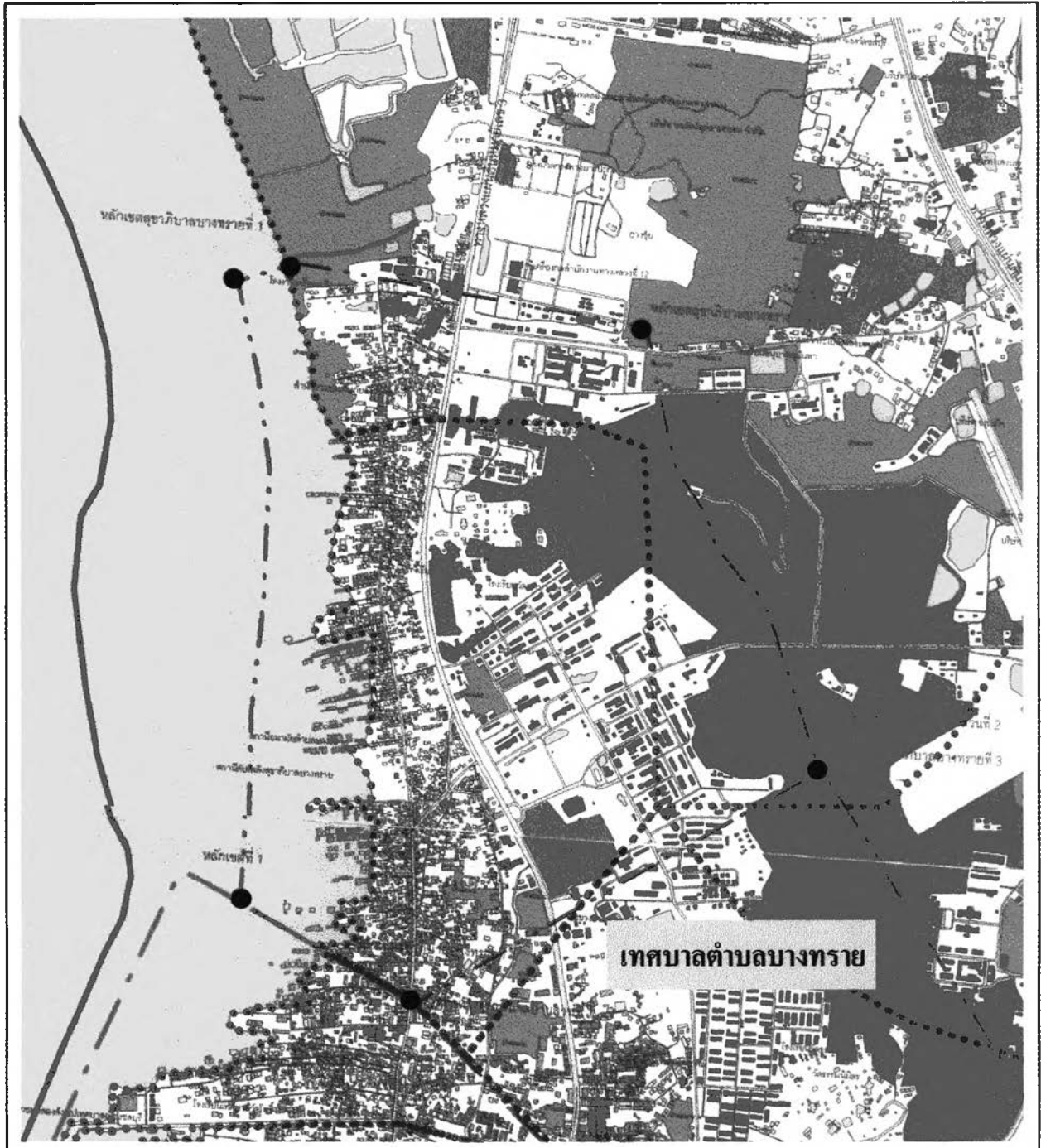
ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชุมชนบางทรายจะหนาแน่นอยู่ระหว่างฝั่งตะวันตกของถนนสุขุมวิทกับชายฝั่งทะเล และจะเกาะกลุ่มยาวขนานไปสองข้างของถนนหลักซึ่งมีเพียงเส้นเดียวในชุมชน จากถนนหลักของชุมชนจะมีตรอกเชื่อมลงไปในทะเลตลอดแนว ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนไม่สามารถขยายข้ามฝั่งถนนสุขุมวิทได้เพราะตลอดแนวของฝั่งตะวันออกถนนสุขุมวิทเป็นที่ตั้งของ วัด โรงเรียน ค่ายทหาร สนามกีฬา และสถานที่ราชการ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปัจจุบัน ย่านการค้าจะเกาะไปตามสองข้างถนนหลักซึ่งเป็นการค้าขายเล็กๆ ส่วนด้านหลังถนนทั้งสองฝั่งจะใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย และในตรอกที่ยื่นลงไปในทะเลจะเป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการประมง(แผนที่ 6 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณเทศบาลตำบลบางทราย)

3.3.2.2 สถานะทางการคลัง สถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลบางทรายพิจารณาจากรายได้และรายจ่ายของเทศบาล ตามเทศบัญญัติประจำปี สรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 5 และ 6 แสดง รายรับรายจ่ายของชุมชนเมืองพื้นที่ศึกษา)

(1) รายรับ ในปี 2541 เทศบาลตำบลบางทรายมีรายรับ ทั้งสิ้นจำนวน 12,337,200.00 บาท คิดเป็นรายรับเฉลี่ยต่อหัว 1,013.58 บาท แยกเป็นรายรับจากประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด จำนวน 9,644,900.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.17 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับจากประเภทภาษีอากรเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 9,121,000.00 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 73.93 ของรายรับทั้งหมด และรายรับประเภทเงินอุดหนุนและอื่นๆ จำนวน 2,692,300.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.82 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับประเภทเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 1,440,000.00 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 11.67 ของรายรับทั้งหมด

รายรับของเทศบาลตำบลบางทรายเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายรับประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 12,897,433.14 บาท ซึ่งรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด มีรายรับเฉลี่ยปีละ 7,939,445.14 บาท หรือประมาณร้อยละ 61.35 ของรายรับเฉลี่ยต่อปี

(2) รายจ่าย ในปี 2541 เทศบาลตำบลบางทรายมีรายจ่ายทั้งสิ้นจำนวน 9,985,497.43 บาท คิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยต่อหัว 820.37 บาท ในจำนวนนี้เป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ (ได้แก่ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ)จำนวน 6,186,827.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.95 ของรายจ่ายทั้งหมด

แนวทางการจัดการขยะโดยการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 กรณีสึกษา เมืองชลบุรี

<ul style="list-style-type: none"> ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม ที่ดินประเภทเกษตรกรรม ที่ดินประเภทนันทนาการ 	<ul style="list-style-type: none"> ที่ดินประเภทสถาบันราชการ ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา แหล่งน้ำ ที่มา สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี 	<p>แผนที่ 6 แสดง การใช้ที่ดินปัจจุบัน พ.ศ. 2542 บริเวณเทศบาลตำบลบางทราย</p>	 นิลิต สุภาวดี เอี่ยมอดุลย์ เหนือ
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

ในปี 2541 เทศบาลบางทรายไม่มีรายจ่ายประเภทรายจ่ายพิเศษ(อุดหนุนเฉพาะกิจ อุดหนุนพัฒนาจังหวัด เงินสะสม เงินกู้)

รายจ่ายของเทศบาลตำบลบางทรายเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายจ่ายประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 11,713,974.65 บาท โดยรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 4,752,638.31 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.57 ของรายจ่ายทั้งหมด

สรุปสถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลบางทราย มีรายรับจากภายในท้องถิ่น คือรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด เฉลี่ยปีละ 7,939,445.14 บาท มีรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 4,752,638.31 บาท

ดังนั้น โดยเฉลี่ยแต่ละปีเทศบาลตำบลบางทราย มีรายรับที่เกิดจากท้องถิ่นเองเกินกว่ารายจ่ายซึ่งเป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ ประมาณ 3,186,806.83 หรือเฉลี่ยร้อยละ 40.14 ต่อปี

3.3.3 เทศบาลตำบลบ้านสวน

3.3.3.1 สภาพทางกายภาพทั่วไป

(1) ที่ตั้งชุมชน เทศบาลตำบลบ้านสวนตั้งอยู่บริเวณด้านตะวันออกของตัวชุมชนเมืองชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 15.900 ตารางกิโลเมตร มีเขตติดต่อกับพื้นที่โดยรอบ ดังนี้ทิศเหนือติดต่อกับเทศบาลตำบลบางทรายและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้แดง ทิศตะวันออกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสวน ทิศใต้ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด และทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลและเทศบาลเมืองชลบุรี

(2) ประชากร ในปี 2542 เทศบาลตำบลบ้านสวน มีจำนวนประชากร 65,828 คน คิดเป็นร้อยละ 26.53 ของประชากรอำเภอเมืองชลบุรี และคิดเป็นร้อยละ 6.21 ของประชากรจังหวัดชลบุรี ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 4,140 คนต่อตารางกิโลเมตร

(3) การตั้งถิ่นฐานและการใช้ที่ดิน เทศบาลตำบลบ้านสวนมีถนนสายหลักในเขตชุมชน คือ ถนนสุขุมวิท ถนนเลี้ยวเมืองชลบุรี ถนนสายชลบุรี-พนัสนิคม ถนนสายชลบุรี-บ้านบึง ถนนสายหนองข่าคอก และเป็นที่ตั้งสถานีรถไฟชลบุรีของเส้นทางรถไฟสายตะวันออก ชุม

ชนเมืองบ้านสวนและชุมชนเมืองชลบุรีมีความต่อเนื่องกันของตัวชุมชน โดยชุมชนเมืองบ้านสวนจะมีพื้นที่โอบล้อมชุมชนเมืองชลบุรีถึงสามด้าน

การใช้ที่ดินบริเวณชุมชนเมืองบ้านสวน ย่านการค้าและพาณิชยกรรมจะอยู่เกาะกลุ่มบริเวณถนนสุขุมวิทต่อเนื่องจากย่านการค้าและพาณิชยกรรมของชุมชนเมืองชลบุรี และเกาะตามสองฝั่งถนนสายบ้านบึง-ชลบุรี ส่วนการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมจะเกาะกลุ่มอยู่สองข้างถนนเลียยเมืองชลบุรีเป็นส่วนใหญ่ สำหรับย่านที่อยู่อาศัยจะกระจายอยู่ทั่วไป ในเขตชุมชนเมืองบ้านสวนมีการใช้ที่ดินผืนใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนพลตำรวจชลบุรีและสุสานชาวจีน(แผนที่ 7 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณเทศบาลตำบลบ้านสวน)

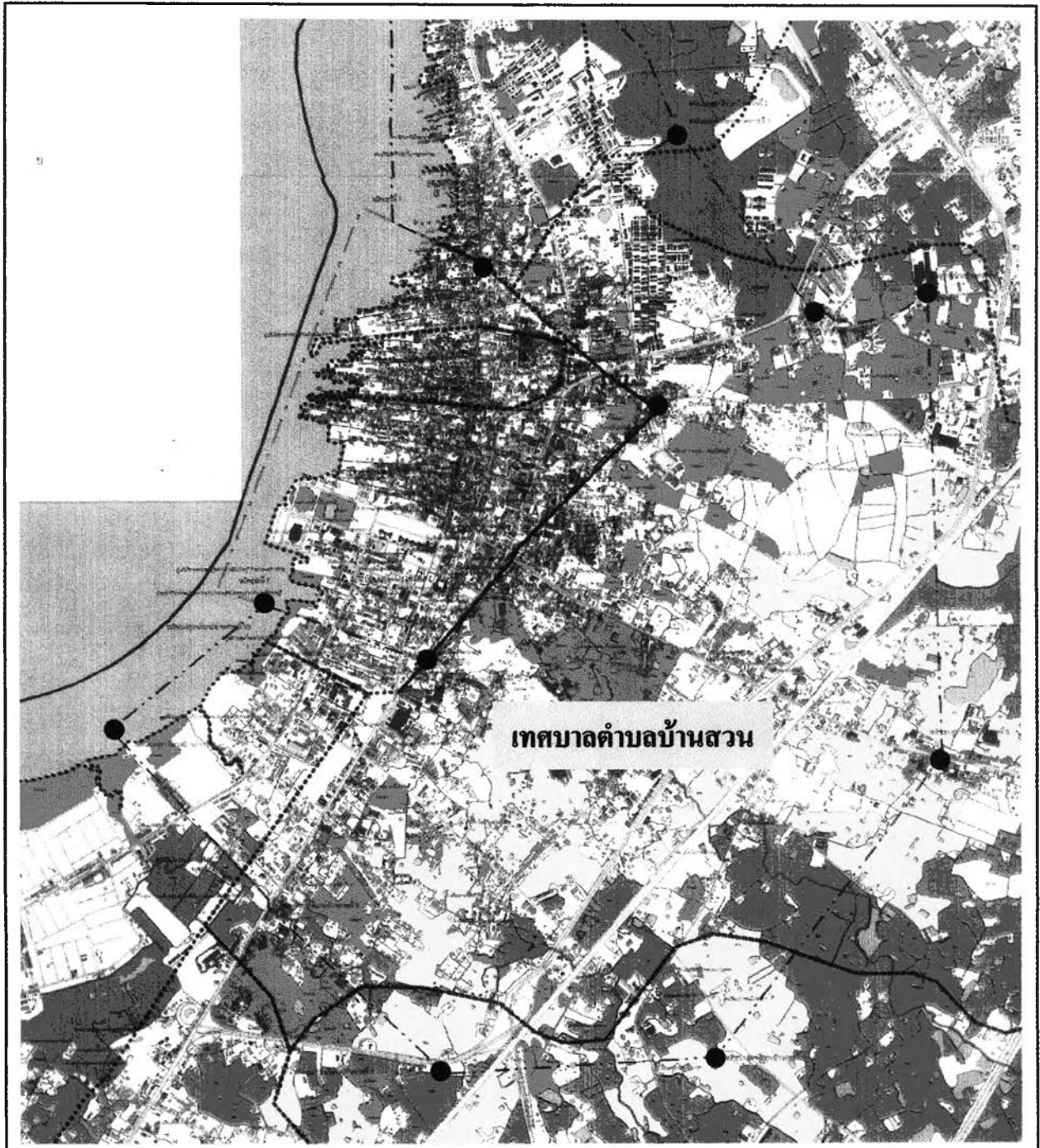
3.3.3.2 สถานะทางการคลัง สถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลบ้านสวน พิจารณาจากรายได้และรายจ่ายของเทศบาล ตามเทศบัญญัติประจำปี สรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 5 และ 6 แสดง รายรับรายจ่ายของชุมชนเมืองพื้นที่ศึกษา)

(1) **รายรับ** ในปี 2541 เทศบาลตำบลบ้านสวน มีรายรับทั้งสิ้นจำนวน 63,676,769.88 บาท คิดเป็นรายรับเฉลี่ยต่อหัว 934.42 บาท แยกเป็นรายรับจากประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด จำนวน 52,780,135.88 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.88 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับจากประเภทภาษีอากรเป็นจำนวนเงิน มากที่สุดคือ 49,339,612.84 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 77.48 ของรายรับทั้งหมด และรายรับประเภทเงินอุดหนุนและอื่นๆ จำนวน 10,896,634.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.11 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 6,911,634.00 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 10.85 ของรายรับทั้งหมด

รายรับของเทศบาลตำบลบ้านสวนเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายรับประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 55,896,480.58 บาท ซึ่งรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด มีรายรับเฉลี่ยปีละ 43,536,758.22 บาท หรือประมาณร้อยละ 77.88 ของรายรับเฉลี่ยต่อปี

(2) **รายจ่าย** ในปี 2541 เทศบาลตำบลบ้านสวนมีรายจ่ายทั้งสิ้นจำนวน 51,607,801.84 บาท คิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยต่อหัว 757.31 บาท ในจำนวนนี้เป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ (ได้แก่ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ)จำนวน 17,660,001.92 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.22 ของรายจ่ายทั้งหมด แต่

**แนวทางการจัดการขยะโดยการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เมืองชลบุรี**

 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย	 ที่ดินประเภทสถาบันราชการ
 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม	 ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา
 ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม	 ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
 ที่ดินประเภทเกษตรกรรม	 แหล่งน้ำ
 ที่ดินประเภทนันทนาการ	 ที่นา
	 สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 7 แสดง
การใช้ที่ดินปัจจุบัน พ.ศ. 2542
บริเวณเทศบาลตำบลบ้านสวน

นิสิต สุภาวดี เข็มมอคุลย์
เทื่อ

หากหักประเภทรายจ่ายพิเศษออกไป(อุดหนุนเฉพาะกิจ อุดหนุนพัฒนาจังหวัด เงินสะสม เงินกู้) รายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำประจำดังกล่าวจะคิดเป็นร้อยละ 38.06

รายจ่ายของเทศบาลตำบลบ้านสวนเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายจ่ายประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 48,364,032.64 บาท โดยรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 13,938,573.04 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.28 ของรายจ่ายทั้งหมด

สรุปสถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลบ้านสวน มีรายรับจากภายในท้องถิ่น คือรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด เฉลี่ยปีละ 43,536,758.22 บาท มีรายจ่ายประเภท รายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 13,938,573.04 บาท ดังนั้น โดยเฉลี่ยแต่ละปีเทศบาลตำบลบ้านสวน มีรายรับที่เกิดจากท้องถิ่นเองเกินกว่ารายจ่ายซึ่งเป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ เฉลี่ยประมาณปีละ 29,598,185.18 หรือเฉลี่ยร้อยละ 67.98 ต่อปี

3.3.4 เทศบาลตำบลคลองตำหรุ

3.3.4.1 สภาพทางกายภาพทั่วไป

(1) ที่ตั้งชุมชน เทศบาลตำบลคลองตำหรุตั้งอยู่บริเวณตอนเหนือของอำเภอเมืองชลบุรี เป็นชุมชนเมืองที่จะต้องผ่านเป็นชุมชนแรกก่อนเข้าเขตจังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 9.800 ตารางกิโลเมตร มีเขตติดต่อกับพื้นที่โดยรอบ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับเขตตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ทิศตะวันออกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอพานทอง และองค์การบริหารส่วนตำบลดอนหัวฬ่อ ทิศใต้ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้แดง และทิศตะวันตกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลคลองตำหรุ

(2) ประชากร ในปี 2542 เทศบาลตำบลคลองตำหรุมีจำนวนประชากร 4,230 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 ของประชากรอำเภอเมืองชลบุรี และคิดเป็นร้อยละ 0.399 ของประชากรจังหวัดชลบุรี ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 432 คนต่อตารางกิโลเมตร

(3) การตั้งถิ่นฐานและการใช้ที่ดิน ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบติดชายฝั่งทะเล ดินเป็นดินเค็มไม่เหมาะกับการเพาะปลูก ประชาชนประกอบอาชีพทำนาเกลือและเลี้ยง

กึ่ง การตั้งถิ่นฐานชุมชนแต่เดิมจะเกาะกลุ่มบริเวณสองฝั่งคลองตำหรุ ต่อมาชุมชนได้ขยายตัวไปสู่สองข้างถนนสุขุมวิทซึ่งเป็นถนนสายหลักที่ผ่านชุมชน (แผนที่ 8 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณเทศบาลตำบลคลองตำหรุ)

3.3.4.2 สถานะทางการคลัง สถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลคลองตำหรุพิจารณาจากรายได้และรายจ่ายของเทศบาล ตามเทศบัญญัติประจำปี สรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 5 และ 6 แสดง รายรับรายจ่ายของชุมชนเมืองพื้นที่ศึกษา)

(1) รายรับ ในปี 2541 เทศบาลตำบลคลองตำหรุมีรายรับทั้งสิ้นจำนวน 17,122,625.15 บาท คิดเป็นรายรับเฉลี่ยต่อหัว 4,315.18 บาท แยกเป็นรายรับจากประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด จำนวน 11,979,625.15 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.97 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับจากประเภทภาษีอากรเป็นจำนวนเงิน มากที่สุดคือ 11,141,055.41 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 65.07 ของรายรับทั้งหมด และรายรับประเภทเงินอุดหนุนและอื่นๆ จำนวน 5,143,000.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.04 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับประเภทเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 4,811,000.00 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 28.10 ของรายรับทั้งหมด

รายรับของเทศบาลตำบลคลองตำหรุเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายรับประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 12,721,844.50 บาท ซึ่งรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด มีรายรับเฉลี่ยปีละ 10,025,719.30 บาท หรือประมาณร้อยละ 78.80 ของรายรับเฉลี่ยต่อปี

(2) รายจ่าย ในปี 2541 เทศบาลตำบลคลองตำหรุมีรายจ่ายทั้งสิ้นจำนวน 13,251,256.44 บาท คิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยต่อ 3,339.53 บาทหัวในจำนวนนี้เป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ (ได้แก่ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ)จำนวน 6,046,776.51 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.63 ของรายจ่ายทั้งหมด แต่หากหักประเภทรายจ่ายพิเศษออกไป(อุดหนุนเฉพาะกิจ อุดหนุนพัฒนาจังหวัด เงินสะสม เงินกู้) รายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำประจำดังกล่าวจะคิดเป็นร้อยละ 54.96

รายจ่ายของเทศบาลตำบลคลองตำหรุเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายจ่ายประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 10,933,662.94

**แนวทางการจัดการขยะโดยการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เมืองชลบุรี**

 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย	 ที่ดินประเภทสถาบันราชการ
 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม	 ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา
 ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม	 ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
 ที่ดินประเภทเกษตรกรรม	 แหล่งน้ำ
 ที่ดินประเภทนันทนาการ	ที่มา สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 8 แสดง
การใช้ที่ดินปัจจุบัน พ.ศ. 2542
บริเวณเทศบาลตำบลคลองตำหรุ

นิสิต สุภาวดี เอี่ยมอคุลย์
เหนือ

บาท โดยรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 3,682,536.12 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.68 ของรายจ่ายทั้งหมด หรือเฉลี่ยร้อยละ 71.05 ต่อปี

สรุปสถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลคลองตำหรุ มีรายรับจากภายในท้องถิ่นคือรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด เฉลี่ยปีละ 12,721,844.50 บาท มีรายจ่ายประเภท รายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 3,682,536.12 บาท ดังนั้น โดยเฉลี่ยแต่ละปีเทศบาลตำบลคลองตำหรุ มีรายรับที่เกิดจากท้องถิ่นเองสูงกว่ารายจ่ายซึ่งเป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ ประมาณ 9,039,308.38 ต่อปี

3.3.5 เทศบาลตำบลแสนสุข

3.3.5.1 สภาพทางกายภาพทั่วไป

(1) **ที่ตั้งชุมชน** เทศบาลตำบลแสนสุขตั้งอยู่บริเวณตอนใต้ของอำเภอเมืองชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 20.260 ตารางกิโลเมตร มีเขตติดต่อกับพื้นที่โดยรอบ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับเทศบาลตำบลอ่างศิลา ทิศตะวันออกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหมือง ทิศใต้ติดต่อกับตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา และทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลตลอดแนว

(2) **ประชากร** ในปี 2542 เทศบาลตำบลแสนสุข มีจำนวนประชากร 35,680 คน คิดเป็นร้อยละ 13.380 ของประชากรอำเภอเมืองชลบุรี และคิดเป็นร้อยละ 3.367 ของประชากรจังหวัดชลบุรี ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 1,761 คนต่อตารางกิโลเมตร

(3) **การตั้งถิ่นฐานและการใช้ที่ดิน** ชุมชนเมืองแสนสุขแต่เดิมประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงอยู่บริเวณหาดวอนนภา แหลมแท่น และเขาสามมุข และมีชุมชนการค้าเล็กๆบริเวณตลาดหนองมน เมื่อชายหาดบางแสนซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้รับความนิยมมากขึ้น ประกอบกับมีการพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพาให้เป็นมหาวิทยาลัยของภาคตะวันออกเฉียงใต้ส่งผลให้ต่อมาชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว บริเวณชุมชนเมืองบางแสนมีถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนสุขุมวิท ถนนเทพรัตน ถนนเลียบตลาดหนองมน ถนนทางแยกเข้าชายหาดบางแสน ถนนเลียบชายทะเล และถนนหาดวอนนภา

ศูนย์กลางย่านการค้าที่สำคัญของชุมชนเมืองแสนสุข คือ ตลาดหนองมน และขยายตัวต่อเนื่องเกาะตามถนนสุขุมวิทออกไปทั้งด้านเหนือและด้านใต้ และขยายตัวตามสองข้าง

ทางถนนเข้าสู่ชายหาดบางแสนและมหาวิทยาลัยบูรพา พื้นที่โล่งส่วนใหญ่ของชุมชนเมืองแสนสุขจะเป็นพื้นที่ชายหาดและพื้นที่โล่งบริเวณชายหาดบางแสน และเขาสามมุข การตั้งถิ่นฐานเพื่อการอยู่อาศัยจะกระจายอยู่ทั่วไป บริเวณมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นสถานศึกษาที่มีพื้นที่กว้างขวางในเขตชุมชนเมืองแสนสุข (แผนที่ 9 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณเทศบาลตำบลแสนสุข)

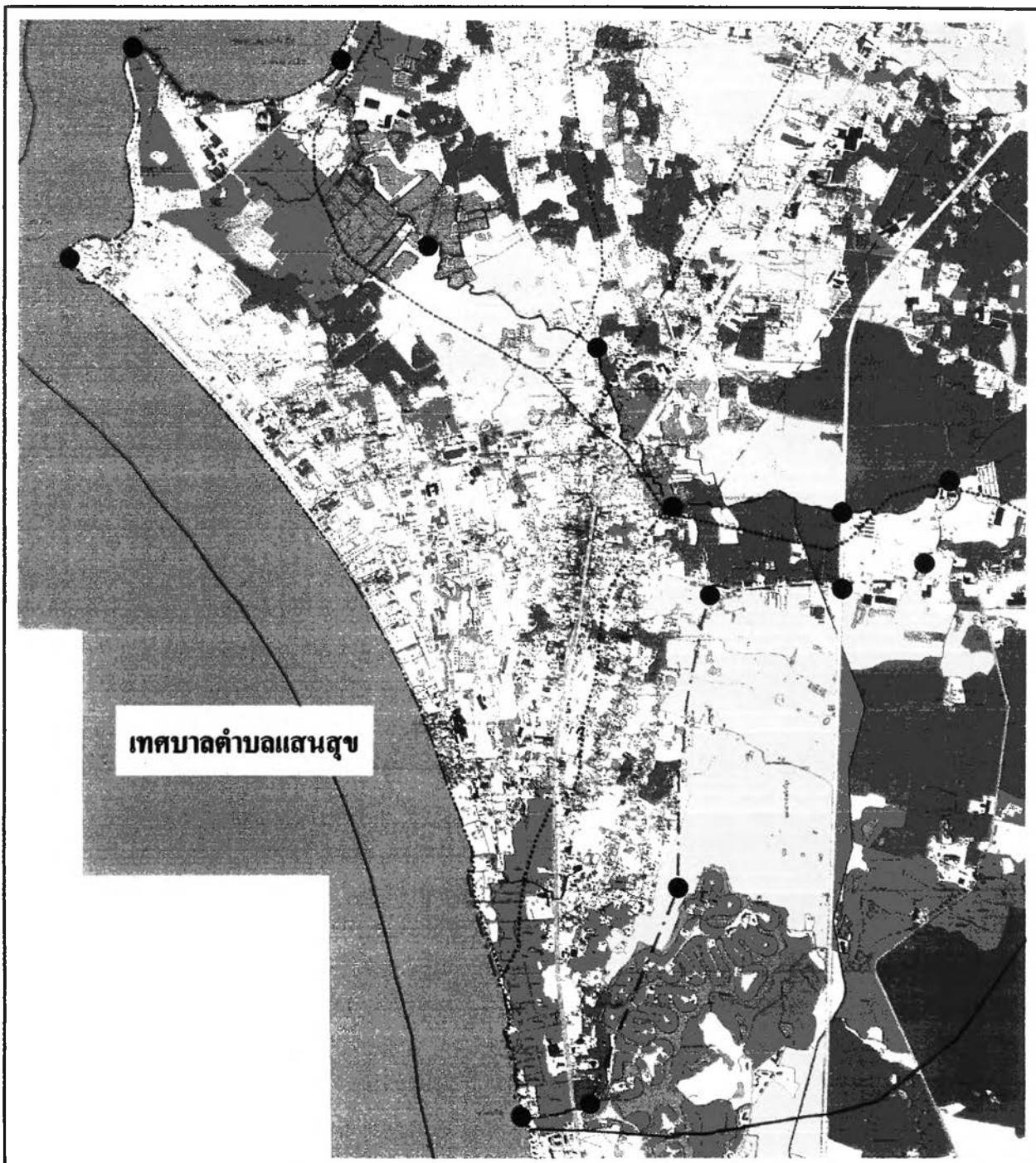
3.3.5.2 สถานะทางการคลัง สถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลแสนสุขพิจารณาจากรายได้และรายจ่ายของเทศบาล ตามเทศบัญญัติประจำปี สรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 5 และ 6 แสดงรายรับรายจ่ายของชุมชนเมืองพื้นที่ศึกษา)

(1) **รายรับ** ในปี 2541 เทศบาลตำบลแสนสุขมีรายรับทั้งสิ้นจำนวน 202,541,093.30 บาท คิดเป็นรายรับเฉลี่ยต่อหัว 5,431.22 บาท แยกเป็นรายรับจากประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด จำนวน 55,398,934.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.35 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับจากประเภทภาษีอากรเป็นจำนวนเงินมากที่สุดคือ 42,963,928.34 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21.21 ของรายรับทั้งหมด และรายรับประเภทเงินอุดหนุนและอื่นๆ จำนวน 147,142,159.25 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.65 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับประเภทเงินอุดหนุนพัฒนาจังหวัดเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 140,720,100.00 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 69.48 ของรายรับทั้งหมด

รายรับของเทศบาลตำบลแสนสุขเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายรับประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 164,909,443.00 บาท คิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยต่อหัว 1,393.99 บาท ซึ่งรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด มีรายรับเฉลี่ยปีละ 46,181,774.25 บาท หรือประมาณร้อยละ 28.00 ของรายรับเฉลี่ยต่อปี

(2) **รายจ่าย** ในปี 2541 เทศบาลตำบลแสนสุขมีรายจ่ายทั้งสิ้นจำนวน 51,984,576.08 บาท ในจำนวนนี้เป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ (ได้แก่ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ) จำนวน 39,211,902.37 บาท คิดเป็นร้อยละ 75.42 ของรายจ่ายทั้งหมด แต่หากหักประเภทรายจ่ายพิเศษออกไป(อุดหนุนเฉพาะกิจ อุดหนุนพัฒนาจังหวัด เงินสะสม เงินกู้) รายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำดังกล่าวจะคิดเป็นร้อยละ 79.46

**แนวทางการจัดการขยะโดยการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เมืองชลบุรี**

<p>□ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย</p> <p>■ ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม</p> <p>■ ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม</p> <p>■ ที่ดินประเภทเกษตรกรรม</p> <p>■ ที่ดินประเภทนันทนาการ</p>	<p>■ ที่ดินประเภทสถาบันราชการ</p> <p>■ ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา</p> <p>□ ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา</p> <p>□ แหล่งน้ำ</p> <p>ที่มา สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี</p>	<p>แผนที่ 9 แสดง การใช้ที่ดินปัจจุบัน พ.ศ. 2542 บริเวณเทศบาลตำบลแสนสุข</p>	<p>นิติต สุภาวดี เอี่ยมอคุลย์</p> <p>เหนือ</p>
<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง</p>	<p>คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	

รายจ่ายของเทศบาลเมืองชลบุรีเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายจ่ายประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 161,137,447.70 บาท โดยรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 30,475,213.88 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.91 ของรายจ่ายทั้งหมด

สรุปสถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลแสนสุข มีรายรับจากภายในท้องถิ่น คือรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด เฉลี่ยปีละ 46,181,774.25 บาท มีรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 30,475,213.88 บาท ดังนั้น โดยเฉลี่ยแต่ละปีเทศบาลตำบลแสนสุข มีรายรับที่เกิดจากท้องถิ่นเองสูงกว่ารายจ่ายซึ่งเป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ ประมาณ 15,703,560.39 ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 34.00

3.3.6 เทศบาลตำบลอ่างศิลา

3.3.6.1 สภาพทางกายภาพทั่วไป

(1) ที่ตั้งชุมชน เทศบาลตำบลอ่างศิลาดังอยู่บริเวณด้านทิศใต้ของอำเภอเมืองชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 18.600 ตารางกิโลเมตร มีเขตติดต่อกับพื้นที่โดยรอบ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด ทิศตะวันออกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ทิศใต้ติดต่อกับเทศบาลตำบลแสนสุข และทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลตลอดแนว

(2) ประชากร ในปี 2542 เทศบาลตำบลอ่างศิลา มีจำนวนประชากร 23,647 คน คิดเป็นร้อยละ 9.530 ของประชากรอำเภอเมืองชลบุรี และคิดเป็นร้อยละ 2.231 ของประชากรจังหวัดชลบุรี ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 1,271 คนต่อตารางกิโลเมตร

(3) การตั้งถิ่นฐานและการใช้ที่ดิน ในพื้นที่ชุมชนเมืองอ่างศิลามีเส้นทางคมนาคมถนนสายหลัก คือ ถนนสุขุมวิท ถนนแยกอ่างศิลา ถนนเลียบชายทะเลอ่างศิลา-บางแสน และถนนมิตรสัมพันธ์ ชุมชนเมืองอ่างศิลาแต่เดิมตั้งถิ่นฐานเกาะกลุ่มบริเวณชายฝั่งทะเลซึ่งมีความเป็นมาของการเป็นสถานที่ตากอากาศและพักผ่อนมาตั้งแต่รัชกาลที่ 4 ปัจจุบันยังปรากฏตำหนักมหาราชและตำหนักราชินี และท่าเรืออ่างศิลาเป็นท่าเทียบเรือที่สำคัญของชลบุรีมาแต่โบราณ

ด้านการใช้ที่ดินโดยย่านการค้าเล็กๆจะอยู่บริเวณตลาดอ่างศิลาซึ่งบริการเฉพาะชุมชน และมีการค้าขายสินค้าทะเลที่จับได้บริเวณท่าเทียบเรือประมงอ่างศิลา บริเวณสองข้างถนนแยกจากถนนสุขุมวิทเข้าสู่ชุมชนอ่างศิลา จะมีร้านค้าขายงานที่ครกหินซึ่งเป็นสินค้าประจำท้องถิ่น

และงานแกะสลักอื่นๆจากหิน ในช่วงวันสุดท้ายปีจะมีการตั้งร้านขายอาหารทะเลและของที่ระลึก บริเวณถนนเลียบชายทะเลอ่างศิลา-บางแสน สำหรับการตั้งถิ่นฐานเพื่อการอยู่อาศัยจะหนาแน่น บริเวณชุมชนอ่างศิลาเดิมและกระจายอยู่ตามถนนมิตรสัมพันธ์

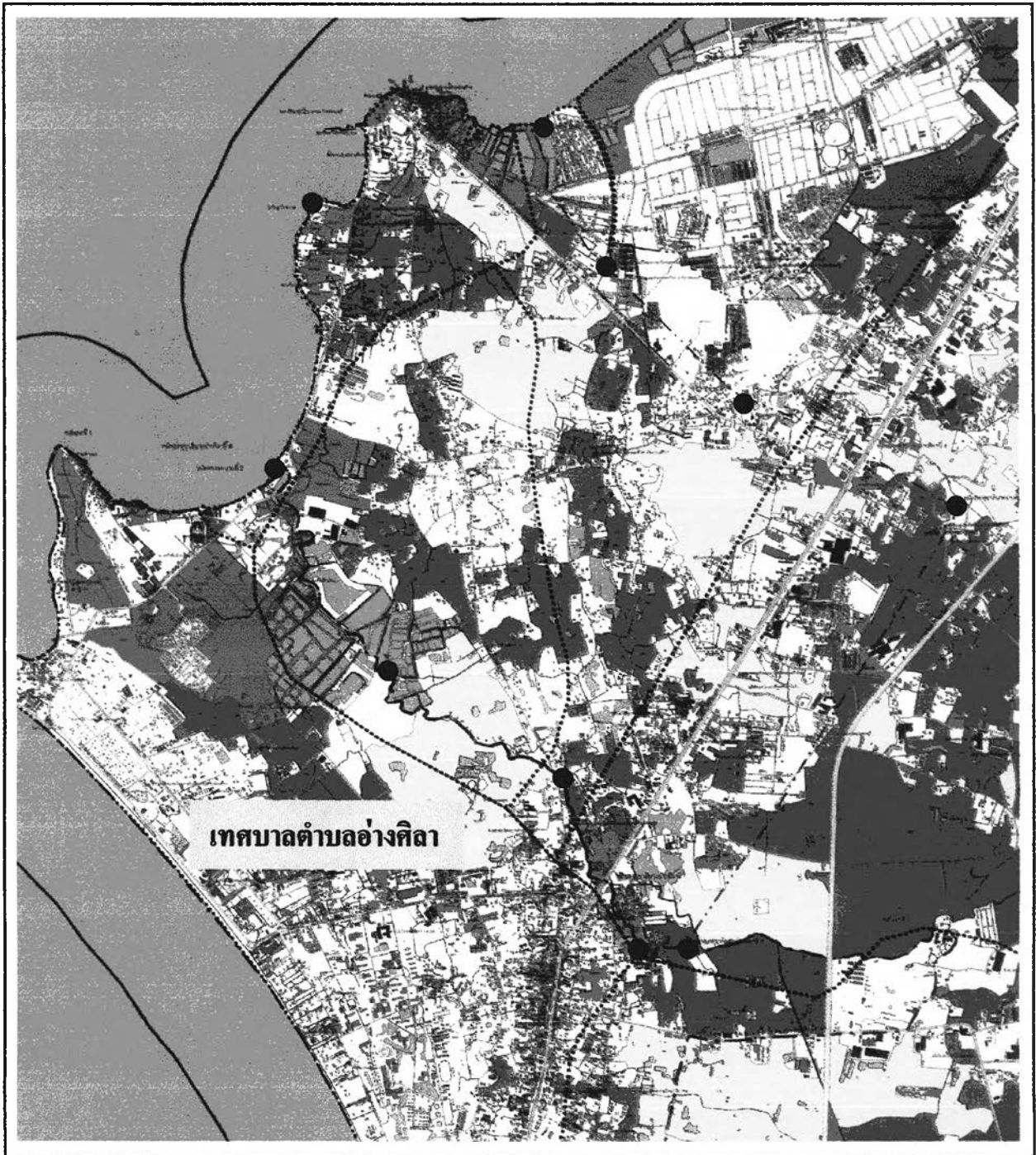
(แผนที่ 10 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณเทศบาลตำบลอ่างศิลา)

3.3.6.2 สถานะทางการคลัง สถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลอ่างศิลา พิจารณาจากรายได้และรายจ่ายของเทศบาล ตามเทศบัญญัติประจำปี สรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 5 และ 6 แสดง รายรับรายจ่ายของชุมชนเมืองพื้นที่ศึกษา)

(1) **รายรับ** ในปี 2541 เทศบาลตำบลอ่างศิลามีรายรับทั้งสิ้นจำนวน 20,061,828.05 บาท คิดเป็นรายรับเฉลี่ยต่อหัว 884.13 บาท แยกเป็นรายรับจากประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด จำนวน 13,964,968.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.618 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับจากประเภทภาษีอากรเป็นจำนวนเงิน มากที่สุด คือ 12,380,211.30 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 61.71 ของรายรับทั้งหมด และรายรับประเภทเงินอุดหนุนและอื่นๆ จำนวน 6,096,860.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.39 ของรายรับทั้งหมด โดยรายรับประเภทเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเป็นจำนวนเงินมากที่สุด คือ 4,163,000.00 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 20.75 ของรายรับทั้งหมด

รายรับของเทศบาลตำบลอ่างศิลาเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายรับประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 17,695,291.37 บาท ซึ่งรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด มีรายรับเฉลี่ยปีละ 10,628,371.94 บาท หรือประมาณร้อยละ 60.06 ของรายรับเฉลี่ยต่อปี

(2) **รายจ่าย** ในปี 2541 เทศบาลตำบลอ่างศิลามีรายจ่ายทั้งสิ้นจำนวน 14,791,019.81 บาท คิดเป็นรายจ่ายเฉลี่ยต่อหัว 651.85 บาท ในจำนวนนี้เป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ (ได้แก่ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ)จำนวน 6,046,776.51 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.88 ของรายจ่ายทั้งหมด แต่หากหักประเภทรายจ่ายพิเศษออกไป(อุดหนุนเฉพาะกิจ อุดหนุนพัฒนาจังหวัด เงินสะสม เงินกู้) รายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำประจำดังกล่าวจะคิดเป็นร้อยละ 51.87

**แนวทางการจัดการขยะโดยความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เมืองชลบุรี**

 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย	 ที่ดินประเภทสถาบันราชการ	แผนที่ 10 แสดง การใช้ที่ดินปัจจุบัน พ.ศ. 2542 บริเวณเทศบาลตำบลอ่างศิลา
 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม	 ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา	
 ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม	 ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา	นิสิต สุภาวดี เอี่ยมอคุลย์ เหนือ
 ที่ดินประเภทเกษตรกรรม	 แหล่งน้ำ	
 ที่ดินประเภทนันทนาการ	ที่มา สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี	

รายจ่ายของเทศบาลตำบลอ่างศิลาเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากรายจ่ายประเภทต่างๆ ตามเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ 2537-2541 เฉลี่ยปีละ 14,873,869.97 บาท โดยรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 5,128,757.73 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.72 ของรายจ่ายทั้งหมด

สรุปสถานะทางการคลังของเทศบาลตำบลอ่างศิลา มีรายรับจากภายในท้องถิ่น คือรายรับประเภทภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและเบ็ดเตล็ด เฉลี่ยปีละ 10,628,371.94 บาท มีรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ คือ รายจ่ายงบกลาง เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ เฉลี่ยปีละ 5,128,757.73 บาท ดังนั้น โดยเฉลี่ยแต่ละปีเทศบาลตำบลอ่างศิลา มีรายรับที่เกิดจากท้องถิ่นเองสูงกว่ารายจ่ายซึ่งเป็นรายจ่ายประเภทรายจ่ายประจำ ประมาณ 5,499,614.21 ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 51.74

จากการศึกษาพบว่า จำนวนประชากรจะกระจุกตัวอยู่บริเวณพื้นที่ของชุมชนเมืองชลบุรี ประกอบไปด้วย เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลตำบลบ้านสวน ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกัน และมีประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรในเขตอำเภอเมืองชลบุรีทั้งหมด เนื่องจากชุมชนเมืองชลบุรีทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในด้านการบริหารราชการ การพาณิชย์กรรมและบริการ การเงิน การธนาคาร ตลาดกลางเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร การประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการประมง อุตสาหกรรมบริการและบริการสังคม

ทางด้านการคลัง พบว่า เทศบาลเมืองชลบุรีมีรายรับและรายจ่ายสูงที่สุดในอำเภอเมืองชลบุรี มีรายรับรวมทั้งสิ้น 232,423,881.40 บาท รายจ่าย 197,723,072.60 รองลงมาได้แก่เทศบาลตำบลแสนสุข มีรายจ่ายรวมทั้งสิ้น 164,909,443 บาท รายจ่าย 161,137,447.70 บาท โดยมีเทศบาลตำบลคลองตำหรุมีรายได้ต่ำที่สุด มีรายรับรวมทั้งสิ้น 12,721,844.50 บาท รายจ่าย 10,933,662.94 บาท

3.4 การคาดการณ์ประชากรของเทศบาลในพื้นที่ศึกษา

เนื่องจากจำนวนประชากรเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินปริมาณปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องบริหารจัดการทั้งในปัจจุบันและอนาคต จำนวนประชากรจะเป็นปัจจัยบ่งบอกถึง ความสามารถในการรองรับของพื้นที่กำจัดขยะและวางแผนสำหรับการกำจัดขยะของแต่ละชุมชนเมืองในอนาคต

การวิเคราะห์ประชากรในอนาคตของเทศบาลทั้ง 6 แห่งของพื้นที่ศึกษา ใช้สถิติประชากรตั้งแต่ พ.ศ. 2532 – 2542

ในการวิเคราะห์ประชากรโดยมีสถิติประชากรตั้งแต่พ.ศ. 2532 – 2542 จะคำนวณอัตราการเพิ่มประชากรของแต่ละพื้นที่ใน 3 ระดับ คือระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ โดยใช้สูตร

$$r = (\ln P_1 / P_0) / n$$

$$n = \text{จำนวนปี}$$

$$P_1 = \text{ประชากรปีสิ้นสุด}$$

$$P_0 = \text{ประชากรปีเริ่มต้น}$$

และสูตรคาดประมาณประชากร คือ $P_n = P_0 e^{rn}$

$$P_n = \text{ประชากรปีคาดประมาณ}$$

$$P_0 = \text{ประชากรปีปัจจุบัน}$$

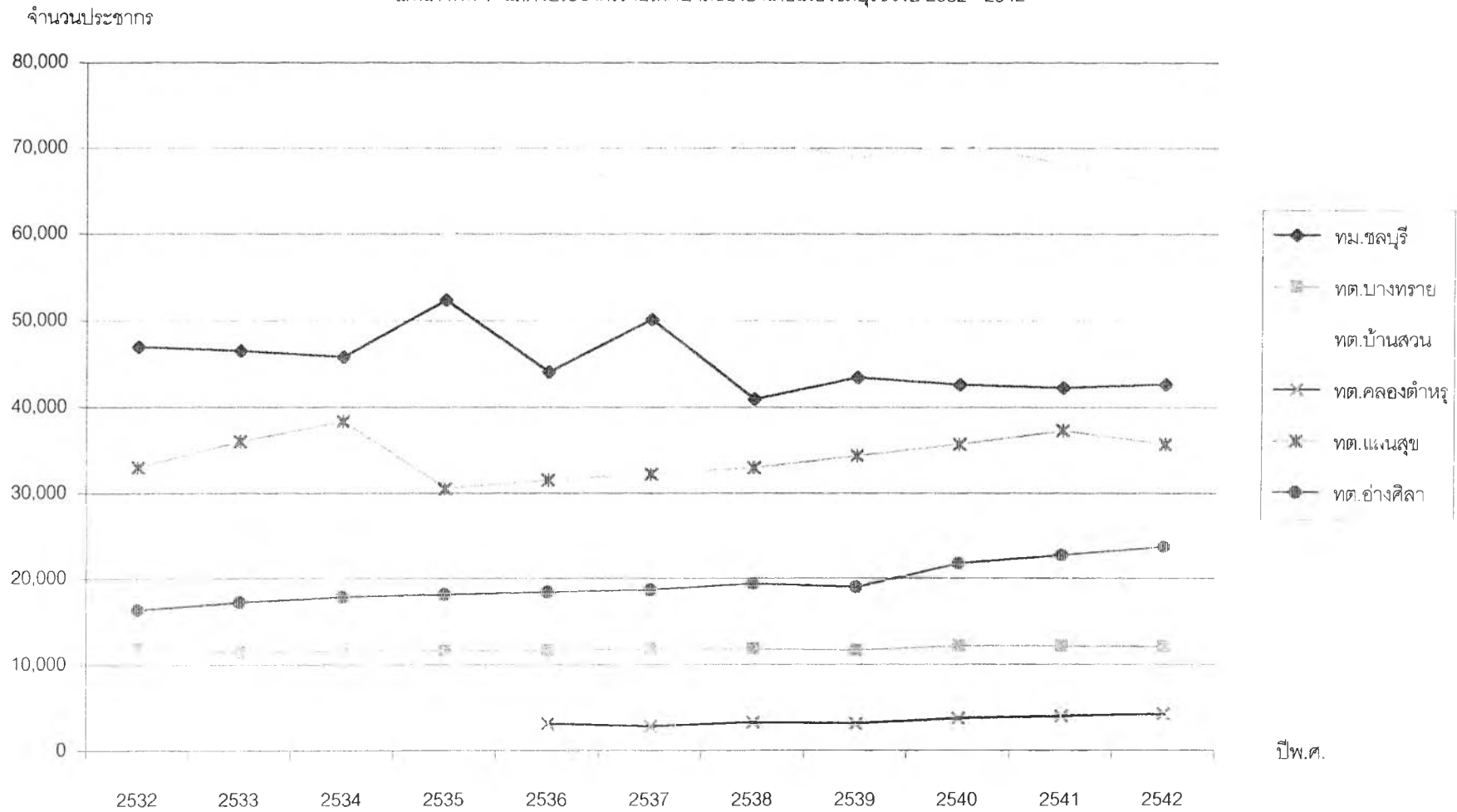
$$r = \text{อัตราเพิ่มประชากร}$$

$$n = \text{จำนวนปี}$$

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนประชากรของชุมชนเมืองชลบุรี ช่วงปี 2532 - 2542

เขตการปกครอง	ปี พ.ศ.										
	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542
ทม.ชลบุรี	46,968	46,483	45,763	52,471	44,047	50,175	40,968	43,457	42,612	42,279	42,677
ทต.บางทราย	11,828	11,484	11,648	11,648	11,669	11,804	11,817	11,700	12,163	12,172	12,076
ทต.บ้านสวน	51,777	57,342	59,604	59,604	66,342	67,481	70,956	68,866	70,463	68,146	65,828
ทต.คลองตำหรุ					3,096	2,825	3,242	3,126	3,705	3,968	4,230
ทต.แสนสุข	32,997	35,983	38,337	30,555	31,515	32,219	32,931	34,391	35,680	37,292	35,680
ทต.อ่างศิลา	16,365	17,220	17,860	18,140	18,420	18,650	19,398	18,960	21,734	22,691	23,647

แผนภาพที่ 1 แสดงประชากรรายเทศบาลของอำเภอเมืองชลบุรีช่วงปี 2532 - 2542

ตารางที่ 8 อัตราการขยายตัวประชากร และการคาดประมาณประชากรในปี พ.ศ. 2552 และ 2562

เขตการปกครอง	ประชากร ปี 2542	อัตราการขยายตัวของประชากร			การคาดการณ์ประชากร	
		สูง	กลาง	ต่ำ	2552	2562
ทม.ชลบุรี	42,677	3.120	1.027	<u>0.076</u>	43,000	43,330
ทต.บางทราย	12,076	1.060	0.824	<u>0.571</u>	12,790	13,540
ทต.บ้านสวน	65,828	3.404	<u>1.419</u>	0.540	75,860	87,430
ทต.คลองตำหรุ	4,230	<u>6.65</u>	5.339	2.331	8,230	15,990
ทต.แสนสุข	35,680	4.233	<u>3.321</u>	2.025	49,730	69,320
ทต.อ่างศิลา	23,647	10.41	4.308	<u>2.065</u>	29,070	35,740

หมายเหตุ อัตราการขยายตัวที่เน้นตัวเข้มเป็นตัวที่ถูกเลือกใช้ในการคำนวณ

ในการตัดสินใจใช้อัตราการเพิ่มประชากรในระดับใดของแต่ละพื้นที่ที่จะพิจารณา ประกอบกับแนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่และเศรษฐกิจ

1 เทศบาลเมืองชลบุรี

จากแผนภาพที่ 1 ซึ่งแสดงเส้นกราฟของจำนวนประชากรจะพิจารณาช่วงปีที่มีแนวโน้มสม่ำเสมอ เพื่อคำนวณอัตราการเพิ่มประชากรในแต่ละระดับ ซึ่งแสดงผลในตารางที่ 8 ดังนี้ อัตราขยายตัวระดับสูง ระดับกลาง ระดับต่ำ คือ 3.12% ,1.027% และ 0.076% ตามลำดับ เนื่องจากพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีมีขนาดค่อนข้างเล็ก (4.567 ตร.กม.) และได้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มพื้นที่แล้ว การขยายตัวของพื้นที่ค่อนข้างมีข้อจำกัด จึงพิจารณากำหนดอัตราการเพิ่มประชากรในระดับต่ำ คือ 0.076% และได้คาดประมาณประชากรใน 10 ปี และ 20 ปี ต่อไป เท่ากับ 43,000 คน และ 43,330 คนตามลำดับ

2 เทศบาลตำบลบางทราย

จากแผนภาพที่ 1 พบว่าเส้นกราฟแนวโน้มการขยายตัวของประชากรของเทศบาลตำบลบางทราย มีแนวโน้มการขยายตัวประชากรค่อนข้างสม่ำเสมอและคงที่ตลอดช่วง 10 ปี โดยมีอัตราเพิ่มระดับสูง ระดับกลาง ระดับต่ำ ใกล้เคียงกันคือ 1.06% ,0.824% และ 0.571% ตามลำดับ พื้นที่ของเทศบาลตำบลบางทรายมีขนาดค่อนข้างเล็ก (6.6 ตร.กม.) และการใช้ที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ราชการ เช่น สำนักงานขนส่งจังหวัด ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ค่ายทหาร โรงเรียน สนามกีฬาและวัด เป็นต้น นอกจากนี้จะเป็นย่านที่พักอาศัย และมีอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการประมงอีกเพียงเล็กน้อย จึงพิจารณากำหนดอัตราการเพิ่มประชากรในระดับต่ำ คือ 0.571% และได้คาดประมาณประชากรปี 2552 และปี 2562 เท่ากับ 12,790 คน และ 13,540 คนตามลำดับ

3 เทศบาลตำบลบ้านสวน

จากแผนภาพที่ 1 พบว่าเส้นกราฟแนวโน้มการขยายตัวของประชากรของเทศบาลตำบลบ้านสวน มีแนวโน้มไม่สม่ำเสมอ แต่จะพิจารณาช่วงปีที่เหมาะสมสำหรับการคำนวณอัตราเพิ่มประชากร และได้อัตราเพิ่มระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ คือ 3.404% 1.419% และ 0.54% เนื่องจากพื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านสวนมีขนาดค่อนข้างใหญ่ คือ 15.9 ตร.กม. และโอบล้อมเขตเทศบาลเมืองชลบุรี การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นประเภทการค้าพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม รวมทั้งที่พักอาศัย พื้นที่ยังสามารถขยายตัวรองรับการเพิ่มประชากรทั้งจากพื้นที่เดิม และจากพื้นที่ต่อเนื่องคือเทศบาลเมืองชลบุรี ดังนั้นจึงได้พิจารณาอัตราการเพิ่มประชากรใน

ระดับกลางคือ 1.419% จากตารางที่ 8 ประชากรในปี 2552 และปี 2562 เท่ากับ 75,860 คน และ 87,430 คน ตามลำดับ

4 เทศบาลตำบลคลองตำหรุ

จากแผนภาพที่ 1 พบว่าเส้นกราฟแนวโน้มการขยายตัวของประชากรของเทศบาลตำบลคลองตำหรุ มีแนวโน้มการขยายตัวค่อนข้างสม่ำเสมอ โดยมีอัตราเพิ่มระดับสูง เท่ากับ 6.650% ระดับกลางเท่ากับ 5.339% และระดับต่ำเท่ากับ 2.331 มีขนาดพื้นที่เท่ากับ 9.8 ตร.กม. และอยู่ติดกับพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมบางปะกง ซึ่งมีโอกาสขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง ประกอบกับการใช้ที่ดินปัจจุบัน คือการค้าพาณิชยกรรมที่สำคัญ รวมทั้งย่านที่พักอาศัย ซึ่งขยายตัวจากด้านดั้งเดิม จึงได้พิจารณากำหนดอัตราการเพิ่มประชากรในระดับสูงคือ 6.650% จากตารางที่ 8 ประชากรในปี 2552 และปี 2562 เท่ากับ 8,230 คน และ 15,990 คน ตามลำดับ

3.5.5 เทศบาลตำบลแสนสุข

จากแผนภาพที่ 1 พบว่าเส้นกราฟแนวโน้มการขยายตัวของประชากรของเทศบาลตำบลแสนสุข จะมี 2 ช่วง คือ ช่วงระหว่างพ.ศ. 2532 — 2534 และช่วงระหว่างพ.ศ. 2535 — 2542 เมื่อพิจารณาช่วงที่มีแนวโน้มสม่ำเสมอ และได้อัตราเพิ่มระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ คือ 4.233% 3.321% และ 2.025% ตามลำดับ เนื่องจากขนาดของเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนสุขมีขนาดค่อนข้างใหญ่ คือ 20.26 ตร.กม. และมีหาดชายบางแสนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมาก ประกอบกับมหาวิทยาลัยบูรพาได้พัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยของภาคตะวันออก อีกทั้งมีการเวนคืนและก่อสร้างถนนโครงการผังเมืองถึง 2 เส้นทาง ทำให้มีการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงทั้งตอนในและด้านติดทะเล การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่คือ ประเภทการค้าพาณิชยกรรม การบริการที่ต่อเนื่องกับการท่องเที่ยว รวมทั้งที่พักอาศัย ซึ่งขยายตัวจากพื้นที่เดิม และพื้นที่ชุมชนเทศบาลเมืองชลบุรี จึงได้พิจารณากำหนดอัตราการเพิ่มประชากรในระดับกลางคือ 3.321% จากตารางที่ 8 ประชากรในปี 2552 และปี 2562 เท่ากับ 49,730 คน และ 69,320 คน ตามลำดับ

6 เทศบาลตำบลอ่างศิลา

จากแผนภาพที่ 1 เส้นกราฟประชากรมีแนวโน้ม ค่อนข้างสม่ำเสมอสามารถคำนวณการอัตราเพิ่มประชากร ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ คือ 10.41% 4.308% และ 2.065% ตามลำดับ ขนาดของพื้นที่ของเทศบาลตำบลอ่างศิลามีขนาดค่อนข้างใหญ่ คือ 18.6

ตร.กม. มีท่าเทียบเรือประมงและการค้าขายสินค้าทะเล และมีครกหินอ่างศิลา รวมทั้งงานแกะสลักจากหินที่มีชื่อเสียง แต่เนื่องจากบริเวณที่มีศักยภาพดังกล่าวจะอยู่ในกลุ่มพื้นที่เดียวกันซึ่งเป็นย่านชุมชนเดิมการขยายตัวในพื้นที่ค่อนข้างจำกัด จึงได้กำหนดอัตราการเพิ่มประชากรในระดับต่ำคือ 2.065% จากตารางที่ 8 ประชากรในปี 2552 และปี 2562 เท่ากับ 29,070 คน และ 35,740 คน ตามลำดับ

3.5 สภาพการจัดการขยะของพื้นที่ศึกษา

3.5.1 แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยหลัก

ในพื้นที่ศึกษาสามารถจำแนกแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยหลักออกได้ 3 แหล่ง คือ ขยะมูลฝอยในเขตชุมชนเมือง ขยะมูลฝอยจากแหล่งท่องเที่ยว และขยะมูลฝอยจากโรงงาน อุตสาหกรรมและโรงพยาบาล

1 ขยะมูลฝอยในเขตชุมชนเมือง จากการประเมินปริมาณขยะมูลฝอยในเขตชุมชนเมืองของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน โดยใช้อัตราการผลิตขยะมูลฝอยและประสิทธิภาพในการจัดเก็บตามเกณฑ์กำหนดของกรมควบคุมมลพิษ สามารถสรุปปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตชุมชนเมืองแต่ละแห่งได้ ดังนี้

ในปี 2542 พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนทั้ง 6 แห่งต่อวัน มีปริมาณรวมกัน ประมาณ 221.70 ตันต่อวัน แต่ในการจัดเก็บชุมชนเมืองแต่ละแห่งไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ จึงทำให้ในแต่ละชุมชนมีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในแต่ละวัน เมื่อรวมทั้ง 6 ชุมชนจะมีปริมาณรวมกัน ประมาณ 30.55 ตัน

2 ขยะมูลฝอยจากแหล่งท่องเที่ยว นอกจากประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองอย่างถาวรซึ่งเป็นที่มาของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนเมืองในแต่ละวันแล้ว ในจังหวัดชลบุรียังมีปริมาณขยะอีกส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปี 2542 มีผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดชลบุรีทั้งสิ้น จำนวน 3,454,592 คน แยกเป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 3,225,371 คน และนักทัศนาจร จำนวน 229,221 คน ซึ่งผู้มาเยี่ยมเยือนเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดปริมาณขยะเพิ่มขึ้นมาจำนวนหนึ่ง

สำหรับในพื้นที่ศึกษาทั้ง 6 แห่ง มีชุมชนเมืองที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ เทศบาลตำบลแสนสุขและเทศบาลตำบลอ่างศิลา เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลที่มีชื่อ

เสียง คือ ชายหาดบางแสนและชายหาดอ่างศิลา ซึ่งการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวของทั้งสองเทศบาลจะมีความต่อเนื่องเป็นเส้นทางเดียวกัน โดยเส้นทางท่องเที่ยวจะไปตามเส้นทางเลียบริมชายฝั่งทะเล เริ่มต้นจากบริเวณชายหาดบางแสน แหลมแท่น เขาสามมุก ปากคลองบางโปรง อ่าวอ่างศิลา นอกจากนี้ในพื้นที่ของทั้งสองเทศบาลยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีผู้นิยมไปท่องเที่ยว ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตำหนักมหาราชและตำหนักราชินี ตลาดหนองมนและหมู่บ้านประมงอ่างศิลา

จากข้อมูลในปี 2540 ในเขตเทศบาลตำบลแสนสุข มีจำนวนนักท่องเที่ยว(ผู้มาเยี่ยมเยือนที่พักค้างคืน) เฉลี่ยวันละ 2,533 คนต่อวัน และเป็นนักท่องเที่ยว(ผู้มาเยี่ยมเยือนที่ไม่พักค้างคืน) เฉลี่ยวันละ 10,709 คนต่อวัน นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวจะเข้ามาในเขตเทศบาลแสนสุขและเทศบาลอ่างศิลาเป็นจำนวนมากในวันหยุดสุดสัปดาห์หรือในวันหยุดติดต่อกันหลายวัน ซึ่งเป็นภาระของท้องถิ่นทั้งสองแห่งต้องดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น

3 ขยะมูลฝอยจากแหล่งอุตสาหกรรมและโรงพยาบาล จากการศึกษาของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ถึงปริมาณของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นจากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรม 3 แห่ง จาก 5 แห่ง ในจังหวัดชลบุรี คือ นิคมอุตสาหกรรมบางปะกง นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง และนิคมอุตสาหกรรมศรีราชา และการศึกษาปริมาณของเสียอันตรายจากโรงงานนอกนิคมอุตสาหกรรม สรุปได้ว่า โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 3 แห่ง มีของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นในปี 2537 รวมกัน ประมาณ 1,302 ตัน โดยส่วนใหญ่เป็นน้ำมันในนิคมอุตสาหกรรมบางปะกง และซีเมนต์และใยแก้วในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง สำหรับปริมาณของเสียอันตรายจากโรงงานนอกนิคมอุตสาหกรรมมี ประมาณ ปีละ 3,234 ตัน⁹

สำหรับขยะมูลฝอยติดเชื้อ ซึ่งหมายถึง ขยะมูลฝอยจากโรงพยาบาล อันประกอบด้วยของเสียที่สัมผัสกับผู้ป่วย ได้แก่ สำลี ผ้าก๊อช กระดาษชำระ พลาสเตอร์ เข็มฉีดยา กระบอกฉีดยา อุปกรณ์สำหรับให้สารน้ำเกลือแร่และเลือด ไบโอมิดสำหรับผ่าตัด เลือด น้ำเหลือง ส่วนประกอบของเลือด (เช่น เม็ดเลือดแดงเกล็ดเลือด) สิ่งขับถ่าย หรือของเหลวที่ออกจากร่างกายผู้ป่วย (เช่น น้ำลาย เสมหะ อุจจาระ ปัสสาวะ ไช้ข้อ น้ำอสุจิ) สิ่งที่มาเพาะ

⁹ กรมโรงงานอุตสาหกรรม, อ่างใน โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการและลำดับความสำคัญ การลงทุน เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม จังหวัดชลบุรี, พ.ศ. 2538, หน้า 5-45.

เชื้อที่ต่องิ่งของเสียจากการเพาะเลี้ยงเชื้อ หลอดแก้ว หรือภาชนะเก็บเชื้อ งานและเครื่องมือ สำหรับเพาะเลี้ยงเชื้อ แผ่นกระจก แผ่นครอบกระจกสำหรับตรวจเชื้อโรคด้วยกล้องจุลทรรศน์ วัคซีนที่ไม่ใช้แล้ว เศษชิ้นเนื้ออวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เด็กที่คลอดมาแล้วเสียชีวิต ของเหลวอื่นๆ ที่ออกมาจากการผ่าตัดและผ่าศพ ตลอดจนซากสัตว์ทดลอง ส่วนต่างๆ ของสัตว์ทดลองและรังนอน หรือกรงที่ขังสัตว์ทดลอง¹⁰

แหล่งกำเนิดหลักของขยะมูลฝอยติดเชื้อในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ โรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข 11 โรง ของกระทรวงกลาโหม 2 โรง ของรัฐวิสาหกิจ 1 โรง และของเอกชน 6 โรง ตลอดจนสถานเอนามัย 110 แห่ง และคลินิกแพทย์ 181 แห่ง โดยมีจำนวนเตียงและปริมาณขยะติดเชื้อที่เกิดขึ้นจากสถานพยาบาลต่างๆ เหล่านี้ โดยมีขยะมูลฝอยติดเชื้อเกิดขึ้นแห่งละ 3-190 กก./วัน โรงพยาบาลชลบุรีจัดว่ามีขยะติดเชื้อมากที่สุด รองลงมาคือ โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้านครราชสีมา และโรงพยาบาลอภากรเกียรติวงศ์ สถานพยาบาลอื่นๆ ที่เป็นแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยติดเชื้อ ได้แก่ คลินิกต่างๆ ซึ่งมี 181 แห่ง และสถานเอนามัย 110 แห่ง มีขยะมูลฝอยติดเชื้อเกิดขึ้นแห่งละประมาณ 1 กก./วัน โดยสถานพยาบาลเหล่านี้ไม่มีเตียงผู้ป่วยใน เมื่อรวมทั้งโรงพยาบาลและสถานพยาบาลดังกล่าวประมาณว่าได้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยติดเชื้อรวมกันประมาณวันละ 961 กก.¹¹

ชุมชนเมืองในพื้นที่ศึกษา คือ เทศบาลเมืองชลบุรีและเทศบาลตำบลบ้านสวน มีแหล่งกำเนิดของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่นอกนิคมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะโรงงานประเภทอุตสาหกรรมบริการ เช่น อู่ซ่อมรถ โรงกลึง โรงงานเหล็กตัดพับเหล็ก ฯลฯ ส่วนในเขตเทศบาลตำบลคลองตำหรุมีแหล่งกำเนิดของเสียจากโรงงานภายในนิคมอุตสาหกรรมบางปะกง

สำหรับขยะมูลฝอยติดเชื้อมีแหล่งกำเนิดในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีมากที่สุด เนื่องจากเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ สถานพยาบาลและคลินิกเป็นจำนวนมาก

¹⁰ ดร.จารุพงศ์ บุญ-หลง, สภาพการมูลฝอยจากสถานพยาบาล ในการสัมมนา เรื่อง การจัดการของเสียจากโรงพยาบาล จัดโดยสมาคมพิษวิทยาแห่งประเทศไทย, 14-16 กุมภาพันธ์ 2537.

¹¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี 2538, อ่างโน ไครงการจัดทำแผนปฏิบัติการและลำดับความสำคัญการลงทุน เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม จังหวัดชลบุรี, พ.ศ. 2538, หน้า5-52.

3.5.2 สภาพการจัดการขยะมูลฝอย

ปัจจุบันชุมชนเมืองเทศบาลในพื้นที่ศึกษาทั้ง 6 แห่งแบ่งการจัดการขยะมูลฝอยออกเป็น 2 ส่วน คือ การจัดเก็บและการเก็บขนขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 9 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนและการจัดเก็บในปัจจุบัน

เขตการปกครอง	จำนวนประชากร ปี พ.ศ. 2542	ขยะที่เกิดขึ้น (ตัน/วัน)	ขยะที่จัด เก็บได้ (ตัน/วัน)	ขยะ กก./คน/วัน	ขยะที่ตกค้าง (ตัน /วัน)	รถบริการ (คัน)
ทม.ชลบุรี	42,677	64.02	60.82	1.50	3.20	38
ทต.บางทราย	12,076	10.87	8.70	0.90	2.17	2
ทต.บ้านสวน	65,828	65.83	55.96	1.00	9.87	9
ทต.คลองตำหรุ	4,230	3.81	3.62	0.90	0.19	2
ทต.แสนสุข	35,680	53.52	45.49	1.50	8.03	23
ทต.อ่างศิลา	23,647	23.65	16.56	1.00	7.09	4

ที่มา : โครงการจัดทำผังภาคและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

บริษัท โมดัส คอนซัลแต้นส์ จำกัด

(1) เทศบาลเมืองชลบุรี ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ประมาณ 64.02 ตันต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เทศบาลเมืองชลบุรีสามารถจัดเก็บได้ต่อวันเท่ากับ 60.82 ตัน ดังนั้น ปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างในพื้นที่ต่อวันเท่ากับ 3.20 ตัน

(2) เทศบาลตำบลบางทราย ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ประมาณ 10.87 ตันต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เทศบาลตำบลบางทรายสามารถจัดเก็บได้ต่อวันเท่ากับ 8.70 ตัน ดังนั้นปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างในพื้นที่ต่อวันเท่ากับ 2.17 ตัน

(3) เทศบาลตำบลบ้านสวน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ประมาณ 65.83 ตันต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เทศบาลตำบลบ้านสวนสามารถจัดเก็บได้ต่อวันเท่ากับ 55.96 ตัน ดังนั้นปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างในพื้นที่ต่อวันเท่ากับ 9.87 ตัน

(4) เทศบาลตำบลคลองตำหรุ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ประมาณ 3.81 ตันต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เทศบาลตำบลคลองตำหรุสามารถจัดเก็บได้ต่อวันเท่ากับ 3.62 ตัน ดังนั้นปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างในพื้นที่ต่อวันเท่ากับ 0.19 ตัน

(5) เทศบาลตำบลแสนสุข ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ประมาณ 53.52 ตันต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เทศบาลตำบลแสนสุขสามารถจัดเก็บได้ต่อวันเท่ากับ 45.59 ตัน ดังนั้นปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างในพื้นที่ต่อวันเท่ากับ 8.03 ตัน

(6) เทศบาลตำบลอ่างศิลา ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ประมาณ 23.65 ตันต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เทศบาลตำบลอ่างศิลาสสามารถจัดเก็บได้ต่อวันเท่ากับ 16.56 ตัน ดังนั้นปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างในพื้นที่ต่อวันเท่ากับ 7.09 ตัน

1 การจัดเก็บและการเก็บขนขยะมูลฝอย ในการดำเนินการจัดเก็บและการเก็บขนขยะมูลฝอยเทศบาลทั้ง 6 แห่งเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยเทศบาลเมืองชลบุรีมีรถเก็บขนขยะมูลฝอยมากที่สุด จำนวน 38 คัน รองลงไป ได้แก่ เทศบาลตำบลแสนสุข จำนวน 23 คัน เทศบาลตำบลบ้านสวน จำนวน 9 คัน เทศบาลตำบลอ่างศิลา จำนวน 4 คัน เทศบาลตำบลบางทราย จำนวน 2 คัน และเทศบาลตำบลคลองตำหรุ จำนวน 2 คัน รถเก็บขยะส่วนใหญ่เป็นแบบเปิดข้างเทท้าย ความจุ ประมาณ 3-11 ลบ.ม. สำหรับรถเก็บขยะแบบอัดขยะมูลฝอยมีของเทศบาลเมืองชลบุรีจำนวน 14 คัน และเทศบาลตำบลแสนสุขจำนวน 1 คัน

จำนวนเที่ยวของการเก็บขนขยะมูลฝอยในแต่ละเทศบาล โดยปกติรถเก็บขนขยะจะวิ่งเก็บขนขยะมูลฝอย 1-3 เที่ยวต่อวัน ยกเว้นเทศบาลตำบลคลองตำหรุ มีการเก็บขนเฉลี่ยวันละ 1 เที่ยว สำหรับการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยส่วนใหญ่จะให้บริการ 6-7 วันในหนึ่งสัปดาห์ จำนวนพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยประจำรถแต่ละคน ประมาณ 2-4 คน (ไม่รวมพนักงานขับรถ) จำนวนพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยจึงขึ้นกับจำนวนรถเก็บขนขยะที่มีอยู่

2 การกำจัดขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยที่เทศบาลทั้ง 6 แห่งเก็บรวบรวมได้ จะถูกนำไปกำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีฝังกลบและเทกองเผา สำหรับสถานที่กำจัดขยะมีเทศบาลเพียง 2 แห่งที่มีที่กำจัดขยะของตนเอง คือ เทศบาลเมืองชลบุรี และเทศบาลตำบลแสนสุข สำหรับ เทศบาลตำบลอ่างศิลา เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลคลองตำหรุ ขอใช้สถานที่กำจัดขยะของเทศบาลตำบลแสนสุข ซึ่งที่

กำจัดขยะของเทศบาลตำบลแสนสุขตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 11 ต.บางพระ อำเภอเมืองชลบุรี ขนาดของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแสนสุขมีจำนวนพื้นที่ 172 ไร่ 98 ตารางวา

สำหรับเทศบาลเมืองชลบุรี ปัจจุบันมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตั้งอยู่ที่ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี อยู่ห่างจากเทศบาล ประมาณ 10 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 25 ไร่ ใช้มานาน 8 ปี และจะสามารถใช้การต่อไปได้อีก ประมาณ 3 ปี ก็จะเต็มพื้นที่ เทศบาลเมืองชลบุรี ซึ่งอยู่ในโครงการพัฒนาเมืองหลักรอบที่ 2 จึงได้จัดหาซื้อที่ดินเพื่อใช้เป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแห่งใหม่ที่ ตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ห่างจากเทศบาลเมืองชลบุรี ประมาณ 35 กิโลเมตร(โดยรัศมี) พื้นที่ประมาณ 97 ไร่ ซึ่งกรมโยธาธิการได้ว่าจ้างบริษัทโปรเอ็นคอนซัลแทนท์ส จำกัด ออกแบบรายละเอียดแบบแปลนการก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบ เมื่อ ปี 2540 เรียบร้อยแล้ว ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการขออนุมัติงบประมาณก่อสร้างอยู่ คาดว่าจะก่อสร้างได้ใน ปี 2545 ¹²

---

¹² สมชาย พานิชโยทัย,ระบบการจัดการที่เหมาะสมในการขนส่งมูลฝอยของเทศบาลเมืองชลบุรี,วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล,พ.ศ. 2542,หน้า 2.

3.5.3 ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 10 แสดงสภาพปัญหาของการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี

สภาพปัญหา	ท.ม.เมืองชลบุรี	ทต.ปางทราย	ทต.บ้านสวน	ทต.คลองตำหรุ	ทต.แสนสุข	ทต.อ่างศิลา
ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย						
1. ขาดแคลนรถ	3	1	1	3	3	2
2. อุปกรณ์ชำรุด	3	2	3	3	2	3
3. เส้นทางการจัดเก็บ	3	3	2	3	3	3
4. ภาชนะรองรับขยะ	3	1	1	2	3	3
5. ความสามารถในการเข้าถึง	2	2	3	3	3	2
6. ทิ้งขยะลงสู่แหล่งสาธารณะ	1	1	3	3	1	1
ด้านการกำจัดขยะ						
ขาดแคลนสถานที่	3	1	1	1	3	1

หมายเหตุ 1 = รุนแรง 2 = ปานกลาง 3 = ไม่มีปัญหา

จากตารางที่ 10 พบว่า เทศบาลเมืองชลบุรีมีความพร้อมมากที่สุดในการบริหาร และจัดการขยะมูลฝอยดังจะเห็นได้จาก ความสามารถในการจัดเก็บ คิดเป็นร้อยละ 95 ของ ปริมาณขยะทั้งหมด และมีที่กำจัดขยะเป็นของตนเอง สำหรับขยะมูลฝอยที่จัดเก็บไม่ได้นั้นสาเหตุ เกิดจาก การที่รถเก็บขนขยะไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ เนื่องจากถนนมีความคับแคบ ทำให้ประชาชน นำขยะ ไปทิ้งในทะเล รองลงมาได้แก่เทศบาลตำบลแสนสุข เนื่องจากเป็นอีกเทศบาลที่มีที่ทิ้ง ขยะเป็นของตนเองแต่ปัญหาที่พบ คือ มีขยะตกค้างบริเวณชายหาด เนื่องจากกระแสน้ำพัดพา และพฤติกรรมกรทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว เทศบาลตำบลบางทรายประสบปัญหาในการจัดเก็บ คล้ายคลึงกับเทศบาลเมืองชลบุรี คือ รถที่เก็บขนขยะไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่บริเวณชายทะเล และการขาดแคลนทั้งรถเก็บขนและภาชนะจัดเก็บขยะ ส่งผลให้ประชาชนทิ้งขยะลงไปในที่ สาธารณะ ลำคลอง และทะเล เทศบาลตำบลบ้านสวน ปัญหาสำคัญที่พบคือ ขาดแคลนรถเก็บ ขนและภาชนะจัดเก็บขยะ และขยะที่ตกค้างส่วนหนึ่งเกิดจากที่มีผู้ลักลอบนำขยะจากที่อื่นมาทิ้ง

ในท้องที่เทศบาลตำบลบ้านสวน เนื่องจากยังมีที่รกร้างอยู่ เทศบาลตำบลคลองตำหรุเป็นเทศบาลที่มีขนาดเล็ก ปัญหาที่พบไม่รุนแรง คือขาดแคลนภาชนะจัดเก็บขยะ เทศบาลตำบลอ่างศิลา ก็ประสบปัญหาไม่แตกต่างกับเทศบาลอื่นที่มีพื้นที่ติดทะเล คือ ขาดแคลนรถจัดเก็บและภาชนะที่ใช้จัดเก็บขยะ และขยะตกค้างบริเวณชายหาด รถจัดเก็บไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ ปัญหาที่ตรงกันของ 4 เทศบาล (เทศบาลตำบลบางทราย เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลอ่างศิลา และเทศบาลตำบลคลองตำหรุ) คือ ไม่มีที่ทิ้งขยะเป็นของตนเอง ต้องใช้ที่ทิ้งขยะร่วมกับเทศบาลตำบลแสนสุข

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าแต่ละเทศบาลต่างประสบปัญหาไม่แตกต่างกัน จะต่างกันที่ระดับความรุนแรงของปัญหาเท่านั้น สรุปได้ดังนี้

3.5.3.1 ปัญหาในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

1. ที่รองรับขยะมูลฝอยมีจำนวนไม่เพียงพอเนื่องจากขาดงบประมาณ ส่วนหนึ่งมีสภาพเก่าชำรุดเสียหาย ขยะมูลฝอยมักจะล้นออกจากที่รองรับ ทำให้เกิดสภาพไม่น่าดู มีปัญหาแมลงวันและแมลงอื่น ๆ รบกวน ส่วนในบริเวณที่มีที่รองรับขยะมูลฝอยเพียงพอหรือไม่มีเลยประชาชนก็มักทิ้งขยะมูลฝอยไม่เป็นที่ อีกทั้งยังขาดความเอาใจใส่การทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่ที่รองรับถึงแม้จะมีที่รองรับก็ตาม ซึ่งเทศบาล ไม่สามารถเก็บขยะมูลฝอยได้เต็มที่ ยังผลให้อัตราการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยค่อนข้างต่ำ คือ ประมาณร้อยละ 60-70 ของประชากรในเขตให้บริการเท่านั้น จึงยังคงมีขยะมูลฝอยหลงเหลืออยู่มากพอสมควร โดยเฉพาะบริเวณเทศบาลตำบลบ้านสวน เนื่องจากมีพื้นที่ขนาดใหญ่ และเทศบาลตำบลบางทรายที่ขาดแคลนงบประมาณ

2. ประชาชนที่อยู่นอกเขตบริเวณที่การให้บริการยังเข้าไปไม่ถึงต้องรับผิดชอบการกำจัดขยะมูลฝอยเองโดยใช้วิธีต่าง ๆ กัน เช่น ใช้วิธีเผา ทิ้งลงน้ำหรือที่สาธารณะหรือทิ้งในที่ว่างซึ่งอยู่ข้างเคียง ทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัย และปัญหากลิ่นและแมลงรบกวน นับเป็นปัญหาต่อสภาวะสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชุมชนเมืองทั้งหลาย

3. เทศบาล ส่วนใหญ่มีรถเก็บขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดงบประมาณ รถที่มีสภาพดีก็มีจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนรถที่มีอยู่ทั้งหมด ส่วนที่เหลือมีสภาพพอใช้ได้หรือมีสภาพเก่าชำรุดทรุดโทรมต้องซ่อมแซมบ่อยครั้ง สาเหตุดังกล่าวประกอบกับจำนวนคนงานและเจ้าหน้าที่ในการเก็บขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ ทำให้การเก็บขนทำได้ไม่ทั่วถึง และมีขยะมูลฝอยตกค้างมากพอสมควรระหว่างช่วงเวลาของการเก็บขยะมูลฝอยหรือระหว่างวัน ทำให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

4. เทศบาล บางแห่งมีการจัดเส้นทางเดินรถเก็บขยะมูลฝอยที่ตีพอใช้และบางแห่งก็อยู่ในขั้นที่ดี แต่ยังมีเทศบาล บางแห่งที่ยังจำเป็นต้องปรับปรุงเส้นทางรถเดินรถมิให้เข้าซ้อน ซึ่งเป็นการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่าย และเป็นการทำให้รถเก็บขนขยะมูลฝอยบางคันต้องทำงานหนักกว่าปกติ ส่งผลให้มีขยะมูลฝอยตกค้าง ไม่ถูกเก็บรวบรวมระหว่างวันมากพอสมควร

5. เทศบาล บางแห่งยังควบคุมการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังที่กำจัดขยะมูลฝอยไม่รัดกุมเพียงพอ ทำให้พนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยใช้เวลาส่วนหนึ่งในการเลือกวัสดุที่ยังใช้ได้จากขยะมูลฝอยที่เก็บในระหว่างการนำไปทิ้ง ทำให้เวลาการทำงานจริงของรถเก็บขนขยะมูลฝอยแต่ละคันลดลง และยังผลให้ระดับการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยต่ำลงด้วย

6. บริเวณที่ทิ้งขยะมูลฝอยมักจะอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองเกินไป ทำให้เสียเวลาในการขนส่งขยะมูลฝอยและเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้สูงมาก และเนื่องจากบางชุมชนมีงบประมาณไม่เพียงพอจึงลดค่าใช้จ่ายด้วยการนำขยะมูลฝอยไปทิ้งในบริเวณที่ว่าง ซึ่งอยู่ใกล้เคียงอย่างไม่เป็นระเบียบ ทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ชุมชนและมีการร้องเรียนอยู่เป็นประจำ

7. ค่าธรรมเนียมแต่ละชุมชนได้รับจากการเก็บขนขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ยังต่ำ ตัวอย่างเช่น เทศบาล ทั่วไปมักเก็บค่าธรรมเนียมจากครัวเรือนที่รับบริการได้ไม่ถึงร้อยละ 60 ของครัวเรือนทั้งหมด ครัวเรือนส่วนที่เหลือได้รับบริการโดยไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมไม่เต็มที เนื่องจากประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมยังต่ำมาก ดังนั้นค่าธรรมเนียมที่เก็บได้จึงไม่คุ้มทุน แม้จะคิดเฉพาะค่าเชื้อเพลิงและค่าบำรุงรักษารถเท่านั้นก็ตามส่วนใหญ่อัตรารายที่เก็บได้มักต่ำกว่าร้อยละ 30 ของค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ซึ่งไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น เงินเดือนพนักงานและคนงาน เป็นต้น

3.5.3.2 ปัญหาในการกำจัดขยะมูลฝอย

ปัญหาเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยมักจะคล้ายคลึงกันในชุมชนต่าง ๆ ที่จะแตกต่างกันอย่างสำคัญก็คือ บริเวณที่ตั้งและระยะทางของที่กำจัดขยะจากตัวเมือง ซึ่งสภาพในปัจจุบันและปัญหาของการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนต่าง ๆ มักมีดังนี้

1. เมืองส่วนใหญ่ที่กำจัดขยะมูลฝอยขนาดเล็กไม่เพียงพอ ในการกำจัดขยะมูลฝอยหลายแห่งได้ใช้บริเวณที่กำจัดขยะมูลฝอยจนหมดแล้ว จึงต้องนำขยะมูลฝอยไปทิ้งในที่ว่างที่พอจะหาได้หรือในบ่อลูกรังที่ขุดดินไปใช้แล้ว เป็นต้น วิธีดังกล่าวทำอย่างไม่เป็นระบบและไม่ถูก

วิธี ทำให้เกิดปัญหามลพิษต่าง ๆ กลิ่นและแมลงวันรบกวนต่อชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง อีกทั้งทำให้เกิดปัญหาน้ำเสียด้วย จึงทำให้ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนอยู่เสมอ

2. บริเวณที่กำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่อยู่ห่างจากตัวเมืองเกินกว่า 10 กม. บางแห่งอยู่ห่างไปถึง 20 กม. หรือมากกว่านั้น ในกรณีเช่นนี้ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งขยะมูลฝอยสูงมาก และทำให้ได้ต้องเสียเวลาในการขนส่ง

3. เทศบาล บางแห่งที่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยตั้งอยู่ในเมือง ก่อให้เกิดปัญหาแมลงวันและกลิ่นรบกวนต่อชุมชนในตัวเมืองมากพอควร อีกทั้งน้ำเสียจากบริเวณที่กำจัดขยะมูลฝอยก็อาจทำให้เกิดปัญหามลภาวะต่อน้ำใต้ดินและน้ำผิวดิน

4. ชุมชนเมืองเกือบทั้งหมดใช้วิธีกำจัดขยะมูลฝอยแบบเทกองและเผาเป็นครั้งคราวซึ่งก่อให้เกิดปัญหาแมลงวัน กลิ่นและคว้นรบกวนชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้ได้รับการร้องเรียนอยู่เป็นประจำ การกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้วิธีการเทกองนี้เป็นวิธีที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ถึงแม้เทศบาล บางแห่งใช้วิธีการฝังกลบขยะมูลฝอยอยู่บ้าง แต่ยังไม่ได้นำเนินการให้ถูกวิธีอย่างแท้จริง

5. บริเวณที่กำจัดขยะมูลฝอยหลายแห่งมีผู้คนมาคุ้ยขยะมูลฝอยอยู่เป็นประจำ เพื่อนำวัสดุที่ยังใช้ได้ไปขาย บางแห่งมีการอยู่อาศัยแบบกึ่งถาวรในบริเวณที่กำจัดขยะมูลฝอยด้วยปัญหาที่ค่อนข้างรุนแรงต่อผู้คุ้ยขยะมูลฝอยเหล่านี้ ได้แก่ ความเดือดร้อนรำคาญจากกลิ่นแมลงวันและน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอย รวมทั้งปัญหาต่อสุขภาพอนามัยด้วย เทศบาลบางแห่งได้ทำการพ่นยาฆ่าแมลงเป็นครั้งคราว แต่มักจะไม่เพียงพอที่จะกำจัดปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาของการจัดการขยะที่พบ ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาที่เกิดจากการเก็บขนและกำจัดขยะนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 สาเหตุหลักคือ

1. ปัญหาทางด้านเทคนิค เช่น การที่รถเก็บขนขยะไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ เราสามารถแก้ไขได้โดย การกำหนดจุดถังขยะรวม การกำหนดเวลาที่รถขนขยะเข้าถึงพื้นที่เพื่อให้ประชาชนนำขยะมาทิ้งที่รถด้วยตนเอง และจัดเส้นทางเดินรถใหม่เพื่อลดความซ้ำซ้อนของเส้นทาง ช่วยให้ลดค่าใช้จ่าย

2. ปัญหาทางการเงิน การขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานเราสามารถแก้ปัญหาได้โดยการ รวมกลุ่มกันจัดการ เพราะจะทำให้ต้นทุนในการดำเนินการถูกลง ตัว

อย่างเช่น การศึกษาและประมาณงบประมาณเบื้องต้นในการลงทุนระบบกำจัดขยะ โดยเทศบาล
ทุกแห่งมีระบบกำจัดขยะมูลฝอยเป็นของตนเอง พบว่าการลงทุนมีมูลค่าสูง ดัง ตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงประมาณงบประมาณที่จะใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีการต่าง ๆ

เขตการปกครอง	ปริมาณขยะมูลฝอย	ปริมาณขยะมูลฝอย	พื้นที่ใช้งาน	เงินลงทุน
	2541 - 2560	เฉลี่ย(ตัน/วัน)	ฝั่งกลบ	ฝั่งกลบ
ทม.ชลบุรี	374,608.44	51	90	59
ทต.บางทราย	141,394.4	19	22	38
ทต.บ้านสวน	1,374,163.86	188	318	91
ทต.คลองตำหรุ	55,858.1	8	18	26
ทต.แสนสุข	658,450.92	90	152	68
ทต.อ่างศิลา	313,869.73	43	75	52

ที่มา : โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการและจัดลำดับความสำคัญการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
ลุ่ม จังหวัดชลบุรี

หมายเหตุ : เงินลงทุนไม่รวมค่าที่ดิน และเป็นราคาในปี 2538

จากโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยสำหรับ
ชุมชนชายฝั่งทะเลตะวันออกของกรมควบคุมพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
ลุ่ม ได้วิเคราะห์วิธีการขนส่ง การกำจัดและการลงทุน ไว้ในพื้นที่ศึกษาดังนี้

1. พื้นที่ที่เหมาะสมและมีศักยภาพสำหรับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดชลบุรี
ตอนบน ซึ่งประกอบไปด้วย ขยะมูลฝอยจากชุมชนต่าง ๆ 15 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศ
บาลตำบลบางทรายเทศบาลตำบลคลองตำหรุ เทศบาลตำบลหนองตำลึง เทศบาลเมืองพนัสนิคม
เทศบาลตำบลหัวถนนแจ เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลอ่างศิลา เทศบาลตำบลพานทอง
เทศบาลตำบลท่าบุญมี เทศบาลตำบลบ้านบึง และเทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว รวมทั้งบางส่วน
ของจังหวัดฉะเชิงเทราด้วย โดยมีที่กำจัดอยู่ที่ บริเวณเขากล้วยไม้ ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่า
ตะเกรา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีขนาดพื้นที่ 180 ไร่ โดยมีสถานีขนถ่ายย่อยอยู่ที่เทศบาลตำบลบ้าน
บึง

2. พื้นที่ที่เหมาะสมและมีศักยภาพสำหรับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดชลบุรี ตอนล่าง ได้แก่ เทศบาลตำบลแสนสุข เทศบาลตำบลศรีราชา เทศบาลตำบลแหลมฉบัง เทศบาลตำบลบางพระ เทศบาลตำบลอ่าวอุดม เมืองพัทยา เทศบาลตำบลบางละมุง เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ เทศบาลตำบลบางเสร่ เทศบาลตำบลนาจอมเทียน เทศบาลตำบลสัตหีบ โดยตั้งอยู่ที่พื้นที่ของกองทัพเรือ ในเขตตะแบก อำเภอสัตหีบ โดยมีจุดขนถ่ายอยู่ที่ เทศบาลตำบลแหลมฉบัง เมืองพัทยา

จากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษ สามารถสรุปค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

ค่าใช้จ่าย	ศูนย์ฯ ท่าตะเกียบ	ศูนย์ฯ เขตตะแบก
ศูนย์กำจัดขยะและการกำจัด		
- ค่าลงทุน	122	266
- ค่าดำเนินการ	235	495
สถานีขนถ่ายและการขนส่ง	ในเทศบาลตำบลบ้านบึง	ใน ทต.แหลมฉบัง ในเมืองพัทยา
- ค่าลงทุน	37	37 37
- ค่าดำเนินการ	24	24 24
- ค่าขนส่ง	174	137 98
รวม	235	198 159

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการลงระหว่างกรณีที่เทศบาลแต่ละแห่งมีระบบกำจัดขยะเป็นของตนเอง กับ แนวทางการตั้งศูนย์กำจัดขยะร่วมกันจะพบว่า หากเทศบาลแต่ละแห่งดำเนินการเองจะมีค่าลงทุนที่สูง เทศบาลที่มีข้อจำกัดทางการเงินการคลัง ขาดงบประมาณ อุปกรณ์ บุคลากรไม่สามารถลงทุนได้ ดังนั้นแนวทางการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะร่วมกันระหว่างเทศบาล จึงมีความเหมาะสมมากกว่า เนื่องจาก เกิดการประหยัดในการก่อสร้าง และลดปัญหาเรื่องการจัดการหาที่ดินเพื่อตั้งศูนย์กำจัด การควบคุมและดำเนินการระบบเป็นไปได้ง่าย และเกิดประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชน

3.5.4 การคาดประมาณปริมาณขยะ

ปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยจะขึ้นอยู่กับ จำนวนประชากร อัตราการเกิดขยะมูลฝอย และอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษารายงานของ JIA (Japan International Cooperation Agency) .ในปี 2525 พบว่า หากมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจเป็นร้อยละ 10 ขยะมูลฝอยจะมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.3 ต่อปี ในปี 2543 พบว่าจังหวัดชลบุรีมีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นร้อยละ 3 ดังนั้นจังหวัดชลบุรีจะมีอัตราการเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอยเป็นร้อยละ 0.99 ต่อปี

จากการศึกษาพบว่า ในปี 2542 (ตารางที่ 12 แสดงการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอย และค่าใช้จ่ายในปี 2552 และ 2562) อัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีเป็น 1.50 ก.ก./คน/วัน โดยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด 64.02 ตัน อัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลบางทรายเป็น 0.9 โดยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด 10.87 ตัน อัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลบ้านสวนเป็น 1.0 โดยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด 65.83 ตัน อัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลคลองตำหรุเป็น 0.9 โดยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด 3.81 ตัน อัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลแสนสุขเป็น 1.50 โดยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด 53.52 ตัน และอัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลบางทรายเป็น 1.0 โดยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด 13.65 ตัน และพบว่าในปี 2552 อัตราการผลิตขยะมูลฝอยจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.66 , 0.99 , 1.10 , 1.66 และ 1.10 ก.ก./คน/วัน และมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมด 71.18 , 12.70 ,83.71 , 8.17 , 82.32 และ 32.08ตัน/วัน ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลตำบลบางทราย เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลคลองตำหรุ เทศบาลตำบลแสนสุข และเทศบาลตำบลอ่างศิลาตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายในการกำจัดในขยะจะพบว่า ในปี 2552 เทศบาลตำบลบ้านสวนจะมีค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะสูงที่สุด ประมาณ 96,833 บาทต่อเดือน รองลงมา เทศบาลตำบลแสนสุข 95,818 บาทต่อเดือน เทศบาลตำบลคลองตำหรุมีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด 9,809 บาทต่อเดือน ในปี 2562 เทศบาลตำบลแสนสุข จะมีค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะสูงที่สุด 1,473,915,บาทต่อเดือน ประมาณ รองลงมา เทศบาลตำบลบ้านสวน 124,215 บาทต่อเดือน และเทศบาลตำบลบางทรายมีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด 19,230บาทต่อเดือน

ตารางที่ 12 แสดงการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอย และค่าใช้จ่ายในปี 2552 และ 2562

เขตการปกครอง	ประชากร (คน)			ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)			อัตราการเกิดขยะ (ก.ก./คน/วัน)			ค่าใช้จ่ายในการกำจัดเฉลี่ยต่อเดือน		
	2542	2552	2562	2542	2552	2562	2542	2552	2562	2542	2552	2562
ทม.เมืองชลบุรี	42,667	43,000	43,330	64.00	71.18	79.15	1.50	1.66	1.83	74,880	83,278	92,605
ทต.บางทราย	12,076	12,790	13,540	10.87	12.70	14.84	0.90	0.99	1.10	14,200	16,463	19,230
ทต.บ้านสวน	65,828	75,860	87,430	65.83	83.71	106.47	1.00	1.10	1.22	76,760	96,833	124,215
ทต.คลองตำหรุ	4,230	8,230	15,990	3.81	8.17	17.53	0.90	0.99	1.10	4,550	9,809	21,030
ทต.แสนสุข	35,680	49,730	69,320	53.52	82.32	126.62	1.50	1.66	1.83	62,850	95,818	147,391
ทต.อ่างศิลา	23,647	29,070	35,740	23.65	32.08	43.52	1.00	1.10	1.22	27,900	37,341	50,661